

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Gordana Mikešová

SOUČASNÝ RUSKÝ PUBLICISTICKÝ STYL A SVOBODA SLOVA V RUSKÝCH
MÉDIÍCH

Contemporary Russian journalistic style and freedom of speech in Russian media

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Jindřiška Kapitánová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité
prameny.

V Olomouci dne 16. dubna 2015.

.....
podpis

Děkuji Mgr. Jindřišce Kapitanové, Ph.D. za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	5
Teoretická část.....	7
1 Publicistický styl.....	7
1.1 Jazyk současného publicistického stylu	10
1.2 Kompozice současného publicistického textu.....	14
1.3 Žánry současného publicistického textu.....	16
1.4 Vliv autora na současný publicistický styl	17
1.5 Cenzura současného publicistického textu	19
Praktická část.....	22
2 Cenzura v praxi.....	22
2.1 Cenzura v zákonech a Svaz novinářů Ruské federace	22
2.2 Je cenzura článku z Nové gazety relevantní?	25
2.3 Shrnutí	27
3 Svoboda slova z jednotlivých pohledů	29
3.1 Svoboda slova v Ruské federaci z pohledu Petry Procházkové	29
3.2 Svoboda slova v Ruské federaci z pohledu Zakhara Prilepina.....	30
3.3 Svoboda slova podle Sergeje Mukhamedova, Sergeje Kuzněcova a periodik	31
3.4 Jak vidí svobodu slova obyvatelé Ruské federace podle průzkumů	33
3.5 Shrnutí	34
4 Analýza současných publicistických textů	36
4.1 Texty novin Argumenty a fakty, Moskevský komsomolec a Izvestija	36
4.2 Text Newsru.com.....	37
4.3 Shrnutí	38
Závěr.....	40
Резюме	42
Zdroje	46
Česká bibliografie	46
České internetové zdroje:	46
Ruská bibliografie	48
Ruské internetové zdroje.....	49
Přílohy	51
Příloha č. 1 - Cenzurovaný text.....	51
Příloha č. 2 - Usnesení Roskomnadzoru	55
Příloha č. 3 – Argumenty a fakty.....	57
Příloha č. 5 – Izvestija	59
Příloha č. 6 – Newru.com.....	61

Příloha č. 7 – Rozhovor.....	65
------------------------------	----

Úvod

Svoboda slova je v současném světě internetových publicistických blogů a periodik neohraničený pojem. Ještě donedávna byl ruský blogový publicistický svět bezpečným prostorem, kde autor mohl zveřejňovat a psát co chtěl. Jinak tomu bylo a je v oficiálních novinách, kde články spadají pod liberální cenzuru. Svoboda slova v současné ruské publicistice má značný význam pro všechny, kteří se dnes chtějí zorientovat například v událostech spojené s Ukrajinou za poslední dva roky, ve kterých Ruská federace sehrála velkou roli. Ať mluvíme o Majdanu na Ukrajině, o pádu malajsijského boeingu nebo o válce, která dnes zmítá Ukrajinou, všichni čtenáři těchto zpráv hledají pravdu a chtějí znát ta nejpřesnější fakta. Vzhledem k tomu, že internet je obrovský prostor přesycený informacemi všeho druhu, je pro každého čtenáře opravdu těžké najít relevantní informaci, pokud chce informace čerpat z nestátních zdrojů. V případě, že se člověk rozhodne číst zprávy z více různých jazykových pramenů, je velice pravděpodobné, že se zprávy budou lišit. V momentě, kdy dojde ke zmatení čtenáře záplavou odlišných informací a on sám neví, čemu má ve výsledku věřit, přichází na řadu otázka svobody slova a pravdy a lži.

Cílem této bakalářské diplomové práce však nebude prokázat to, kdo lže a kdo uvádí pravdu, ale to, s jak velkou mírou svobody slova se může čtenář setkat v ruské publicistice. Jako zásadu pro vypracování bakalářské práce jsem zvolila studium odborné literatury na téma publicistického stylu, publicistika a současná společnost, svoboda slova a osobnost novináře. Tato bakalářská diplomová práce bude rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické práci budu vycházet z ruských a českých zdrojů o současném publicistickém stylu, abych mohla čtenáři předložit ucelený obraz o současné podobě ruského publicistického stylu společně s faktory, které jej ovlivňují. V praktické části se budu věnovat analýze nejčtenějších ruských periodik, ve které se budu snažit poukázat na to, jak odlišně určitá periodika sdělují informaci. Mimoto budu mapovat současný stav svobody slova v Ruské federaci ze zkušeností ruských a českých publicistů na základě vlastních rozhovorů a článků z internetových novin.

S pojmem svoboda slova je velice často spojován také pojem cenzura, která jde s případnou státní kontrolou svobodného projevu ruku v ruce. Právě proto bude rovněž součástí praktické části této bakalářské diplomové práce analýza cenzurovaného článku z ruského periodika, abychom mohli vidět, zdali má cenzura v současném ruském publicistickém světě stále svůj význam či nikoliv. Uvědomuji si, že téma svobody slova je balancující problém na pomezí objektivní a subjektivní pravdy, a proto se budu snažit, aby mé závěry v této bakalářské diplomové práci byly vždy podloženy syntézou teoretických a praktických poznatků získaných studiem na dané téma a bez mého subjektivního hodnocení, které by mohlo čtenáře jakkoliv ovlivnit.

Teoretická část

V teoretické části bakalářské diplomové práce si nejdříve charakterizujeme publicistický styl a následně jej začleníme do systému stylů. Poté se zaměříme na jeho současnou podobu v Ruské federaci a uvedeme si, jaký vliv má dnes autor na publicistický text a na jeho žánry. Pro praktickou část si v podkapitole 1. 5 vymežíme pojem cenzura a pojem svoboda slova a spolu s nimi uvedeme krátkou historii cenzury v Ruské federaci a základní zákony, které se cenzury týkají.

1 Publicistický styl

G. G. Chazagerov (Хазареров 2000; 129, 139) ve své knize *Введение в русскую филологию* uvádí, že z historického hlediska je možné datovat publicistický styl v Rusku do roku 1621, kdy byly vydávány ručně psané noviny *Куранты*, které později vystřídaly tištěné noviny *Ведомости*, jež za vlády Petra I. vycházely od roku 1703. Později se také objevovaly noviny jako *Санкт-Петербургские ведомости* a *Московские ведомости* a toto období bylo považováno za zrození ruské žurnalistiky.

Pokud bychom chtěli publicistický styl zařadit do některého ze systému dělení stylů, můžeme uvést klasifikaci V. V. Vinogradova, která byla vypracována v 50. - 60. letech 20. století. Základním vodítkem pro tuto klasifikaci je komunikativní funkce, podle níž V. V. Vinogradov styly rozděluje dle funkce sdělovací (administrativní a odborný styl), působící (umělecký a publicistický styl) a funkce fatické neboli kontaktní (hovorový styl) (Kapitánová 2014).

J. Pilátová (Pilátová 2009; 7, 8) uvádí ve své monografii *Krátká zpráva v současné ruské a české publicistice*, že z jiného pohledu dělení stylů je publicistický styl jedním z funkčních stylů, které se dále segmentují na styl knižní a na styl hovorový. Publicistický styl zaujímá místo mezi knižními styly spolu s odborným, uměleckým a administrativním stylem. Samotný se nachází uprostřed vlivu všech ostatních stylů. Z jedné strany je kladen důraz na vyjádření přesné informace, k čemuž je zapotřebí určité šablony textu a stereotypních slovních obrátů, jako je tomu u administrativního stylu. Z druhé strany je publicistický styl ovlivňován uměleckým stylem a jeho expresivitou, protože autor se snaží vyjádřit tak, aby u čtenáře vyvolal určité emoce a donutil jej

přemýšlet nad popisovanou událostí či situací. Kromě toho je zde také hovorový styl, který je možné v textu rozpoznat, pokud autor používá slovní obraty z běžné řeči. V praxi styly na sebe vzájemně působí a vyvíjejí se.

Zdeňka Nedomová v knize *Funkční stylistika ruského jazyka* (Nedomová 2010; 93) definuje publicistický styl jako styl společensko-politické literatury – periodik, rozhovorů a všech prostředků, které patří do velké skupiny masmédií. Tyto prostředky publicistického stylu jsou udávány obsahem textu a jeho základními cíli, mezi něž patří předání informace a působení na veřejnost. Mezi hlavní stylistické aspekty publicistiky Z. Nedomová (Nedomová 2010; 93) řadí srozumitelnost a stručnost textu a také jeho emocionální a objektivní obsah. Podle ní je pro publicistický styl charakteristická společensko-politická slovní zásoba s frazeologismy a užívání hovorových klišé (př. *дружеская атмосфера*). Kromě těchto dvou hlavních aspektů jsou zde i další, jako např. krátké větné vazby, které jsou často neosobní, a řečnické otázky spolu s ostatními umělecko-expressivními prostředky.

Z ruských akademiků, kteří se zabývali publicistickým stylem, je třeba zmínit definici G. J. Solganika (Солганик 2003; 312), který rovněž uvádí, že publicistický styl je jedním z funkčních stylů a je využíván v široké oblasti společenských vztahů: politických, ekonomických, sportovních, kulturních a dalších. Publicistický styl tlumočí hromadné sdělovací prostředky, tedy masmédiá, která zahrnují časopisy, noviny, rádio, televizní vysílání a dokumentární filmy.

Podle G. J. Solganika (Солганик 2003; 312, 313) je hlavním úkolem publicistického stylu především předat nové informace s komentářem a s ohodnocením situace či události. Z tohoto faktu vyplývají dvě základní funkce publicistického stylu – sdělovací a působící - které jej činí specifickým. Tyto dvě funkce se v publicistickém stylu prolínají a vytvářejí svůj osobitý charakter, který je typický hlavně a pouze pro publicistický styl. Informativní funkce je v publicistickém stylu zastoupena stereotypními obraty a jazykovými standardy, které jsou nutné pro vymezení hlavní informace ve sdělení (Nedomová 2010; 95). Funkci působící můžeme najít především ve vybrané slovní zásobě autora, pokud se ubírá jistým ideologickým, společenským anebo politickým směrem, ale také v gramatice, kompozici a v neverbálních prostředcích.

Ve srovnání s publicistickými texty z dob SSSR J. Gazda v knize *Proměny jazyka a literatury v současných ruských textech* uvádí (Gazda 2007; 17), že informativní funkce byla výrazně omezena a byl kladen velký důraz na funkci působící. Příčinou této situace v publicistických textech byly „politické mýty, které měly napomáhat „přetvářet“ svět v souladu s oficiální ideologií“.

G. J. Solganik (Солганик 2003; 313) uvádí, že informativní funkce má vliv na formování neutrální slovní zásoby a ustálené obraty, které jsou nezbytné pro písemné vyjádření informace, a v samotném publicistickém stylu zastupuje jazykový standard, který je nezbytný pro popis základních faktů o uváděné informaci. Funkce působící ovlivňuje čtenáře prostřednictvím samotného autora a jeho slovní zásoby a doplňuje funkci informativní svými expresivními slovními obraty a novými slovy, které autor používá. Souhra těchto dvou funkcí produkuje nová slovní spojení, jež se postupem doby dostávají do všeobecného povědomí a přecházejí do informativní funkce, kde už nejsou považována za expresivní prostředek, ale za stereotypní obrat neboli standard.

Ve spojení s expresivitou v publicistickém stylu je třeba zmínit pojem *социальная оценочность* neboli sociální hodnocení, které je jedním ze znaků publicistického stylu a svou roli hraje při interpretaci událostí. Podle G. J. Solganika - který zároveň zmíněný pojem aktivně uvedl do oblasti publicistiky - tento znak publicistického stylu určuje hlavní jazykové procesy, které se odehrávají v samotném jádru publicistického stylu. Jako příklad G. J. Solganik (Солганик 2003; 313) uvádí 70 - 80. léta 20. století, kdy vlivem ideologie byly rozděleny jazykové prostředky na pozitivní a negativní (př. pozitiv.: *веха, форум, свершения* – negativ.: *злодеяния, клика, клеймить*). V 90. letech 20. století je *социальная оценочность* stále patrná, avšak hranice mezi pozitivními a negativními jazykovými prostředky se zmenšuje. Některá slova dokonce mění svůj podtext z negativního na pozitivní nebo naopak (př. *бизнесмен*) a některá slova se neutralizují (př. *элита*). Ironie zde zprostředkovává nepřímé hodnocení, což umožňuje čtenáři číst mezi řádky, protože slovo nabývá podtextového výrazu a oblast užití ironie je zde široká.

L. P. Duskajeva (Дускаева 2003; 397), která vychází z publikací G. J. Solganika, uvádí, že princip *социальная оценочность* vyplývá z publicistického přístupu ke světu. Novinář se chová jako někdo, kdo zastupuje nebo představuje a obhájí zájmy sociálních skupin. Dále také uvádí, že *социальная оценочность* se vyskytuje i v současné publicistice jen s tím rozdílem, že hranice mezi pozitivními a negativními jazykovými prostředky jsou zcela minimální a ironie je zde prostředkem, který zmírňuje agresi a kategoričnost.

Témata publicistického stylu nejsou nijak ohraničena, a jak uvádí G. J. Solganik (Солганик 2003; 312) – „не случайно публицистику называют «летописью современности»“, tedy ne nadarmo označujeme publicistiku za kroniku naší doby. Je zřejmé, že novináři píšou o aktuálních věcech, jako může být například inflace rublu, zkorumpované volby nebo současný sociální stav společnosti a jiná témata. Noviny a ostatní periodika se v tomto případě stávají nejen přímými svědky a nositeli historické informace, ale mimo jiné jsou přímým důkazem toho, nakolik svobodně se autor mohl vyjádřit, jak autora a samotné sdělovací prostředky formovala politická ideologie a nakonec, jak se měnil jazyk publicistiky v průběhu let.

1.1 Jazyk současného publicistického stylu

Jazyk současného publicistického stylu je jedním z nejdynamičtějších jazyků, které můžeme mezi ostatními funkčními styly zaznamenat. Velkou roli v utváření publicistického jazyka hraje především jeho aktualizace, kterou způsobuje společnost, jež „prochází dramatickými společenskými procesy a změnami globálního charakteru“ (Gazda 2007; 14).

Každý funkční styl má svou slovní zásobu a typické jazykové jevy, které jsou pro daný styl charakteristické. V publicistickém stylu probíhají dynamické změny v této oblasti jazyka natolik mohutně, že je třeba tento faktor přijmout jako jeden z dalších aspektů a částí samotného jazyka publicistického stylu. Kromě jazyka má publicistický styl jako každý jiný styl svou vlastní specifickou slovní zásobu, jež je ovlivňována ostatními styly více než jakýkoliv jiný funkční styl. Každá doba vyžaduje tvorbu nových slov a slovních spojení a kreativita dnešních novinářů je nejvíce zřejmá v titulcích publicistických textů a následně v jejich samotné hře se slovy a zkratkami v textu.

Než přejdeme k vyjmenování typických jazykových rysů pro publicistický styl, uvedme si nejprve dělení publicistické slovní zásoby.

Publicistickou slovní zásobu můžeme rozdělit na dvě skupiny. M. P. Kotjurova (Котюрова 2003; 468) uvádí, že první skupina zahrnuje publicistické termíny jako *интервью, репортаж* aj. a společensko-politické termíny jako *дискриминация, неофашист, агрессия* a další. Termíny z této první skupiny nejsou jakkoliv emočně zabarvené. Naopak slova – ne termíny ze skupiny druhé jsou emočně zabarvena - *захватнический, обуржуазиться*. Do této druhé skupiny patří také slova, která emočně zabarvena nejsou - *климат (обстановка), потепление (в отношениях государств)* - ale velice často se opakují v publicistických textech a můžeme z nich vycítit určitý podtext. Tato slova přidávají publicistický nádech textu a řeči, jež nejsou z oblasti publicistického stylu.

Podobného názoru je také J. Kapitánová (Капитанова 2014), jež tvrdí, že jazyk publicistického stylu z hlediska slovní zásoby obsahuje především slova a termíny ze společensko-politické terminologie (пр. *демократия, забастовка, глава государства*). Stejně jako J. Kapitánová (Капитанова 2014) také N. B. Kiričenko a E. A. Baženova (Кириченко, Баженова 2003; 474) zmiňují, že viditelná je tvorba nových slov. J. Gazda (Gazda 2007; 25) uvádí, že tvorba nových slov neboli neologismů je značná především ve spojitosti s novými společenskými situacemi. Např. podstatná jména se sufixem *-изация: украинизация* nebo s prefixem *де-* a *ре-*: *дерусификация, ремилитаризация*, jež mají význam „zrušení“. Často se setkáváme u přídavných jmen s prefixem *пост-*: *постсоветский* a s prefixem *после-*: *послеавгустовский*, které označují novou dobu. Mezi další prefixy používané v publicistických textech patří: *лже-*, *квази-*: *квазиденьги; псевдо-*, *пара-*: *паранаука; около-*: *околопрезидентский*. Slova s těmito prefixy jsou charakteru lži, falše a nepřesvědčivosti.

Podle N. B. Kiričenka a E. A. Baženové (Кириченко, Баженова 2003; 474) kromě slov nových do publicistického textu pronikají slova hovorová a slova žargonu a slangu. To se projevuje při zkracování přídavných a podstatných jmen (пр. *неформал, межрегионал*), v hovorových zkratkách (пр. *гумпомощь*) a v expresivním spojení s jiným stylem, s jiným jazykovým kořenem nebo s afixem (пр. *гербалайфицик*). J. Kapitánová (Капитанова 2014) na svých přednáškách rovněž uvádí, že značné

je užívání hovorových sufixů (pr. - *щина*: *вкусовщина*; -*инка*: *фальшивинка*; *по -ому*: *по-глупому*). Tento jazykový jev, kdy hovorový styl proniká do publicistického stylu, může mít negativní dopad na styl samotný, a to tím, že do spisovného jazyka, který se v publicistickém stylu používá, se začínají začleňovat úsporná, vulgární a slangová slova či celá slovní spojení (pr. *сесть на иглу*).

V. P. Moskvín (Москвин 2006; 614) ve své monografii uvádí, že autoři publicistických textů aktivně používají klišé, s jejichž pomocí je možné rychle a přesně popsat informaci, kterou chtějí předat čtenáři. V tomto případě jde o ustálené výrazy skládající se ze dvou až tří slov (pr. *политические страсти, военная авантюра*), ale může jít také o celé ustálené fráze (pr. *Беседа прошла в дружественной обстановке*). Používání klišé umožňuje čtenáři rychlejší porozumění textu, autorovi usnadní práci a kromě toho, jak uvádí V. G. Kostomarov (Костомаров 1971; 181 cit. dle Москвин 2006; 614), není možné, aby se autor snažil za každé situace vymyslet jiné a nové jazykové prostředky tohoto formálního typu.

Podle J. Kapitánové (Капитанова 2014) v publicistických textech můžeme najít expresivní výrazy neboli obrazná pojmenování, která jsou v těchto textech zastoupena metaforou a metonymií (pr. *армия безработных*). V. P. Moskvín ve své knize upřesňuje (Москвин 2006; 621), že metafory mohou být různého typu. Lze najít metaforu z lékařského prostředí (pr. *реанимация экономики*), z finančního prostředí (pr. *девальвация духовных ценностей*) aj. Tyto jazykové prostředky publicistický text nejenže ožívují a dělají jej přirozeným a nenuceným, ale také touto cestou autor získává pozornost čtenářů.

Některá expresivní slovní spojení, která vznikla díky kreativitě autorů, se nejen dostávají do široké oblasti užití, ale také se později stávají šablonou používanou v publicistických textech. Podle V. P. Moskvína (Москвин 2006; 614) čtenáři tento jev přijímají ironicky, a proto není na škodu, když tohoto prostředku autor využije. Následně se však nabízí otázka, jaký je rozdíl mezi šablonou a klišé. T. G. Vinokur (Винокур, 1979; 399 cit. dle Москвин 2006; 614) uvádí, že na rozdíl od klišé má šablona hodnotící charakter. Podle Ch. Ballyho (Bally 2001; 109 cit. dle Москвин 2006; 615) je publicistický text přesycen šablonami a není se čemu divit, protože pro autora je těžké psát rychle a správně, aniž by použil zbytečná slova.

Mezi další znaky jazyka publicistického textu J. Kapitánová řadí (Kapitánová 2014) emočně zabarvená slova, která mohou mít negativní nebo pozitivní hodnocení (př. negativní - *прихватизация*; pozitivní - *дружеский визит*). Charakteristická je pro publicistický styl hra s jazykem, která je zastoupena neologismy, okazionalizmy (пр. *ельцинизм*) a kalambúrem.

V publicistických článcích si můžeme také povšimnout častých anglicizmů z politiky a obchodu. J. Gazda (Gazda 2007; 27) uvádí, že nejčastěji se publicistický jazyk aktualizuje právě v této oblasti, kdy jsou přejímána slova z angličtiny a z ostatních cizích jazyků. Pro slova tohoto typu je charakteristická „rychlá a snadná adaptace v přejímajícím jazykovém systému“ (Gazda 2007; 27). Na druhou stranu jsou ale podle J. Gazdy tato slova přijímána čtenářem s kritikou. Slova cizího původu jsou často přejímána způsobem transliterace, zkratk, aluzí, metafor aj., u kterých je zapotřebí, jak uvádí V. P. Moskvín (Москвин 2006; 616), aby byly širší veřejnosti známé a čtenář je mohl snadno rozluštit. Jazyk medií a publicistického textu by měl být jednoduchý a dostupný průměrnému čtenáři, z čehož vyplývá adaptace sdělovaného textu, která by měla být populární a blízká jazyku čtenáře. Jako názorný příklad uvádí J. Kapitánová (Kapitánová 2014) zkratku *ВУЗ*, což v tomto případě neoznačuje vyšší vzdělání, ale *выйти удачно замуж* a jedná se spíše o expresivní práci se zkratkou v hovorovém stylu.

Z morfologického hlediska jsou pro publicistický styl podle J. Kapitánové (Kapitánová 2014) typické modální (tázací a podmiňovací) a neúplné věty, přesněji jednočlenné věty bez sloves (пр. заголовка: *Новаторы – производству*). V této oblasti si můžeme povšimnout velkého vlivu hovorového stylu, který se často odráží v titulcích a záhlavích článků či novin.

1.2 Kompozice současného publicistického textu

V publicistickém textu, a to především v novinových článcích, je kladen velký důraz na záhlaví, které dnes přitahuje potencionálního čtenáře. Jde o komplex, jenž se skládá ze tří částí – titulek, podtitulek a krátké shrnutí publikovaného textu. Tento komplex by měl být kreativní, připoutat pozornost, ale není povinný. V tisku je považován za standard a na webových stránkách některých periodik se neobjevuje. Autoři při tvorbě tohoto poutacího komplexu velice často používají metafory (пр. *Этна угрожает*) a kalambúry (пр. *СМИИрительные*). Kromě působící funkce má titulek také funkci sdělovací. Podle V. P. Moskvin (Москвин 2006; 616) je podtitulek v záhlaví menšího písma a čtenáři objasňuje a rozšiřuje informaci z titulku. Po podtitulku následuje krátké shrnutí, které může mít podobu pouze jedné věty objasňující stručně obsah následujícího textu.

Podle Nedomové (Nedomová 2010; 100, 101) je hra s grafikou značně viditelná v záhlaví bulváru a v tisku, jež své články zaměřují na skandály a na témata tabu, mezi něž patří intimita, osobní život lidí a téma smrti. Zde je sdělovací funkce zcela nulová a záhlaví těchto novin odpovídá hranici mezi pravdou a lží, protože tento tisk má člověka pobavit. Charakter grafiky s vizuální stránkou těchto novin převládá nad publikovaným textem.

V publicistickém stylu existuje jistý nepsaný zákon, kterým by se měl autor publicistického článku řídit, aby si jeho čtenář sdělovanou informaci udržel v paměti co nejdéle. Jak uvádí V. P. Moskvin (Москвин 2006; 617), pointa tohoto zákona tkví v první polovině textu, jež by měla obsahovat tu nejdůležitější informaci, kterou se autor snaží čtenáři předat. Tento „zákon“ se používá i při živém publicistickém vysílání, kdy řečník musí zaujmout posluchače prvními frázemi. Ať už se snažíme zaujmout čtenáře, posluchače nebo svého budoucího zaměstnavatele, jehož pozornost si můžeme získat způsobem „elevator pitch“, jenž je založen na stejném zákonu jako v řečnickém publicistickém stylu, je třeba, aby hlavní důraz byl na prvních vteřinách – v případě publicistického textu – na první polovině publikovaného textu a jeho prvních řádcích.

Podle G. J. Solganika je publicistický text oproti uměleckým textům jednovrstevný (Солганик 2003; 314). Tento znak publicistického textu představuje autorský monolog a případný dialog s nevlastní přímou řečí, které jsou časté ve fejetonech. Také tento znak zde nepovažuje za zápornou vlastnost publicistického textu, ale naopak za kladnou. Publicistický styl se díky této vlastnosti stává specifickým a výrazným, protože umožňuje kromě předání informace také otevřeně a pomocí emocí vyjádřit pocity a myšlenky. Důsledkem působení těchto dvou faktorů je tedy přesnost předání informace a zosobnění textu. Z hlediska českého čtenáře uvádí J. Kapitánová (Kapitánová 2014) na svých přednáškách předmětu Stylistika, že ruský publicistický styl je vrstevnatý, což znamená, že v ruském publicistickém textu můžeme najít podtext, který se autor snaží vyjádřit. Jako příklad pro porovnání předkládá českou a ruskou publicistiku, kde můžeme vidět jasný kontrast.

Článek v českých novinách je typický tím, že hlavní informace je vedena jasně a srozumitelně. Tedy není zase tak nutné snažit se číst mezi řádky. Naopak u ruského článku si můžeme povšimnout, že hlavní autorův cíl článku je veden celým textem jako červená nit, která prochází postupně tématy, jež se týkají hlavní myšlenky textu. Kromě toho tato vedlejší témata využívá k tomu, aby mohl uvést určité příklady, které následně ve čtenáři vyvolají otázky a myšlenky ke zmiňované informaci v publicistickém článku. Snaží se, aby si čtenář vybudoval svůj postoj k dané situaci, ale také aby si vzal část ze samotného názoru autora. V těchto textech se můžeme setkat s intertextualitou, tedy když autor přenesl jiný text do svého současného, a také si můžeme povšimnout aluze, jež odkazuje na některé další články, literární texty, známé citáty či výroky.

Zajímavý a dle mého soudu logický názor na čtení mezi řádky má J. Gazda (Gazda 2007; 17), který uvádí, že čtení mezi řádky v publicistických textech přetrvává i v dnešním publicistickém stylu a „přijetí či naopak nepřijetí informace závisí na složitém komplexu faktorů, jakými jsou např. důvěra čtenáře ke zdroji informací, celkový obraz periodika nebo konkrétního autora ve veřejnosti, téma sdělení, úplnost a ověřitelnost informací apod.“

Určit, zdali je ruský publicistický text vrstevnatý či nikoliv, by mohlo být tématem pro práci většího rozměru. Bylo by zapotřebí srovnat desítky publicistických textů stejného typu, ve stejném časovém údobí a od různých autorů.

1.3 Žánry současného publicistického textu

G. J. Solganik (Солганик 2003; 314) uvádí, jak autorovo „já“, tedy jeho charakter osobnosti, formuje systém žánrů publicistického textu. Z jeho pohledu se vydělují tři základní skupiny publicistického stylu, mezi něž patří zpravodajské žánry, které zahrnují denní zprávy, zprávy v novinách, reportáž a rozhovor. Následují analytické žánry se statí a reportáží. A jako třetí poslední uvádí umělecko-publicistické žánry, do kterých zahrnuje črtu, fejeton, pamflet, esej a recenzi.

L. M. Majdanova a L. P. Duskajeva (Майданова, Дускаева 2003; 80, 81) rozdělují publicistický styl na tyto žánry: denní zpravodajství, črtu, reportáž, interview, pojednání nebo článek a fejeton. V denním zpravodajství nacházíme text z tří až čtyř vět, které obsahují aktuální informace o běžném dění v určitých částech země. Informace odpovídá na otázky typu kde, kdy, k jaké události došlo, bude se konat, nebo která právě probíhá. Denní zpravodajství má několik témat, které mnohdy nesou název svých rubrik (pr. «Криминальная хроника»). V reportáži je autor nucen imitovat čas, ve kterém se daná událost stala, a proto užívá přítomný čas společně s eliptickými a jednočlennými větami (pr. *мы на каменистом плато, сегодня пасмурно*). Kromě toho, psaná reportáž není schopna pojmut případnou událost od začátku až do konce jako celek se všemi detaily a informacemi. Autor musí mnohdy uvést jen důležité a zajímavé části popisované události. Výsledkem tohoto postupu může být montáž, kde má autor prostor pro svůj vlastní komentář (Майданова, Дускаева 2003; 82). Interview v tisku je přepis rozhovoru, většinou dialogu, který zachovává např. ukazovací zájmena a samotné interview se může stát součástí ostatních publicistických žánrů, nejčastěji reportáže, článku, črty a recenze (Майданова, Дускаева 2003; 83). Pojednání nebo článek je výsledkem analýzy události nebo určitého problému. Autor v textu prochází argumenty, na které se snaží zodpovědět a dojít ke konečnému řešení. V článku najdeme jazykové prostředky logické posloupnosti – logické spojky a vsuvky (pr. *приведем пример*) (Майданова, Дускаева 2003; 83). Avšak nezaměňujme tento žánr s článkem naučným. Na rozdíl od naučného článku publicistický článek obsahuje expresivní a emočně zabarvené výrazy, přebírá některá slova z hovorového stylu a se čtenářem se snaží hovořit o vážném problému s lehkou nadsázkou. Zároveň je článek druhem publicistického žánru, ve kterém autor může dát prostor své kreativě prostřednictvím

hry s jazykem (parodie na jiný text, kalambúr aj.). Dalším umělecko-publicistickým žánrem je črta, pro kterou jsou důležitá fakta a daný problém. Jak uvádí L. M. Majdanova a L. P. Duskajeva (Майданова, Дускаева 2003; 84), v črtě jsou hrdina a událost popisovány autorem během analýzy aktuálního společenského problému společně s úvahami přesvědčujícího typu. Črta je častěji vyprávěním než esejí, ve které čtenář musí pochopit autorovy asociace a myšlenky. Fejeton patří také mezi umělecko-publicistické žánry a většinou pojednává o politice, sociálním problému či určité události. Jedná se zde o satirické nebo humorné vyobrazení zprávy nebo informace, kterou se nám autor snaží sdělit.

L. P. Duskajeva uvádí (Дускаева 2003; 671), že ze současných publicistických žánrů zcela zmizel úvodník a také málo častými jsou fejeton s črtou. Svou popularitu mezi žánry získávají ty, které mají ve svém jádru dialog, tedy interview a diskuze. V oblasti žánrů publicistického stylu můžeme také zaznamenat, jak autorova osobnost, přesněji důraz na autorovu osobnost, utváří portfolio žánrů. Mezi současné nejčastější publicistické žánry patří eseje, komentáře, prognózy a zpovědi.

Celou evoluci, která probíhá v systému publicistických žánrů, velice zdařile zformovala A. N. Tepljaščina (Теплящина 1997; 29 cit dle Дускаева 2003; 671) do těchto několika vět: „Жанр фиксирует сдвиги в духовной жизни общества и меняется вместе с ней. Это дает основания увидеть в жанрах и через жанры «движение времени».“ Z tohoto je více než jasné, že změny probíhající ve společnosti se neodráží jen na publicistickém stylu, ale také ovlivňují systémy (pozn. v tomto případě systém žánrů), které jsou s publicistickým stylem v určité symbióze či harmonii. Pokud se mění publicistický styl, mění se zároveň s ním základní kameny celé oblasti publicistiky.

1.4 Vliv autora na současný publicistický styl

Za velké změny, které proběhly a probíhají v publicistickém stylu, může především společnost daného národa, která zaujímá jisté např. ideologické názory nebo přesvědčení. Nemalou roli zde může hrát také mentalita národa s jeho náboženstvím. Hlavním článkem nebo „spojkou“ mezi společností a samotným periodikem není nikdo jiný než sám autor, který se stává tím, kdo inovuje nejen publicistický jazyk, ale rovněž

publicistické žánry, jak bylo uvedeno v podkapitole Žánry současného publicistického textu z pohledu G. J. Solganika.

Jazyk publicistického textu je bohatý nejen svými slovními obraty, ale také grafikou a strukturou samotného textu. Hlavním faktorem, který ovlivňuje slovní zásobu autora a výše zmíněné části publicistického textu, je sám autor. Jak uvádí Nedomová (Nedomová 2010; 96), autor publicistických textů je na rozdíl od umělecké literatury reálná osoba, a proto je schopen předat informaci, ovlivnit čtenáře emocemi a subjektivním vnímáním dané události, jež popisuje. Na druhou stranu Nedomová chápe publicistického autora jako člověka sociálního, který je schopen ohodnotit událost ze svého pohledu.

Podobný názor na tuto problematiku uvádí G. J. Solganik (Солганик, 2003; 314), který ale ještě zmiňuje, že sociální člověk je schopný argumentovat, polemizovat nad událostmi a analyzovat je po politické a sociální stránce. Kromě toho je důležité chápat pojem autor ve spojení s publicistickou z hlediska doby. V dobách SSSR byl autor publicistických článků veřejnou osobou, která plnila ideologické požadavky. Dnes ale autor vyjadřuje své pocity, emoce a myšlenky, se čtenářem vede dialog.

J. Gazda (Gazda 2007; 23) uvádí, že se častěji než kdy jindy v publicistice projevuje „funkce autorského sebevyjádření“, kdy čtenáři mohou poznat autora dle „individuálního stylu (idiolektu)“. Samotný autorův styl nezahrnuje pouze témata, ke kterým se autor pravidelně vyjadřuje, nebo názory, ale také jeho jazykové prostředky, které ve svých člancích používá a díky nimž čtenář může autora rozpoznat.

Autor publicistických textů je součástí společnosti, a proto bychom jej mohli nazvat „mluvčím společnosti“, protože i on, jak uvádí G. J. Solganik (Солганик, 2003; 314), je člověkem sociálním. Nejenže dokáže soucítit, vyjádřit emoce a situaci ohodnotit ze svého pohledu, ale také se většinou stává někým, kdo na daný problém či situaci poukáže a snaží se vyvolat větší veřejné povědomí a někdy poodhalit kousek zatajované pravdy. Tímto svým chováním v praxi ovlivňuje diskutovaná témata jak mezi lidmi, tak především témata publikovaná v samotných novinách.

Podle toho, do kterého periodika či do prostředku masmédií autor patří, většinou také dodržuje jakousi kolektivní autorskou a jazykovou etiku. Pro příklad můžeme uvést redaktora novin Právo, který zřejmě nebude stát za názory Lidových novin. Ač si autor své postavení uvědomuje či nikoliv, on sám se stává subjektem, který agituje své čtenáře nejen svou pozicí v určitém periodiku, ale také jeho názory na danou situaci. Autor může vyvolat polemiku nad událostí, vnuknout myšlenku čtenáři a v neposlední řadě také oživit text originálními slovními obraty, aby docílil větší čtivosti sdělované informace.

1.5 Cenzura současného publicistického textu

Cenzura v ruských médiích je velice diskutovaným tématem nejen v Ruské federaci ale také například u nás v České republice. Pokud se podíváme, jakou míru cenzury měla ruská média několik desítek let zpátky, zjistíme, že být čestným novinářem mohlo být i jedno z nejnebezpečnějších povolání.

J. Kapitánová (Kapitánová 2014) na svých přednáškách předmětu Stylistika uvádí, že za dob Stalina vládla tisku přísná cenzura, za Chruščova došlo k mírné liberalizaci a jisté diskusi ve společnosti a uvolnilo se téma s jazykem. Později za vlády prezidenta Brežněva probíhala stagnace ve společnosti a masmédiá byla kontrolována. Šťastný konec nastal za vlády prezidenta Gorbačova, kdy publicistika připomínala anarchii v podobě témat, a autoři začali experimentovat.

Cenzura je obecně kontrolou, jež má za úkol omezovat sdělování informací a může ji zavést kdokoliv od náboženské sekty až po firmu, která si chrání své know-how. Podle G. Burtona a J. Jiráka (Burton, Jirák 2001; 132) cenzura funguje prostřednictvím instituce, která se problémem cenzury zabývá a má právo cenzurovat mediální obsah podle svých instrukcí. Cenzorem může být jednotlivec nebo organizace a řídí se během své činnosti instrukcemi, které mu byly vydány zřizovatelem, např. v podobě státu či církve. Oba autoři považují cenzuru za „přímý zásah, úplné nebo částečné odstranění, popřípadě přepracování materiálu, který se cenzorovi nezamlouval.“ Cenzura se dělí na předběžnou nebo následnou, a to podle fáze kontroly. Zřejmý je také rozdíl mezi cenzurou a autocenzurou, kdy si autor podle G. Burtona a J. Jiráka (Burton, Jirák 2001; 133) v případě autocenzury uvědomuje, že jeho text může být zvenku cenzurován nebo se odpovědně staví ke své funkci novináře vůči veřejnosti.

M. A. Fedotov (Федотов 1989) považuje cenzuru za kontrolu, která monitoruje obsah a šíření informace v tisku, v hudbě, v divadle, ve filmu, v rádiu, v televizi a v jiných veřejných sdělovacích prostředcích. Cílem této kontroly je zabránit šíření idejí a zpráv, které jsou dle stanovení úřadů protiprávní. S. B. Davletčina uvádí (Давлетчина 2005; 46), že cenzura je nařízení nebo proces, který člověku brání dozvědět se nepříjemné věci, jež by jej mohly v důsledku traumatizovat.

Další pojem, který je třeba si ujasnit, je svoboda slova, nebo též často používaný výraz svoboda projevu nebo svoboda vyjadřování. Pointou těchto termínů je svobodně se vyjadřovat bez omezení cenzury. Je nutné říci, že v praxi v žádném státě neexistuje absolutní svoboda projevu, protože vždy bude tato svoboda korigována nejen vnitřními zákony, ale také etickým kodexem, např. v případě nenávisti vůči rase nebo kultury.

Michal Bartoň, autor monografie *Svoboda projevu: principy, meze, garance*, v rozhovoru pro Univerzitu Palackého uvádí (Bartoň 2011), že kromě šíření svých názorů svoboda projevu zahrnuje také tu část, kdy má člověk právo informace vyhledávat. Kromě toho zároveň uvádí, že veřejná moc má právo, nebo je dokonce povinna v některých případech svobodu slova omezit, a to v těch, kdy se jedná např. o zachování jiných základních práv člověka jako práv na důstojnost, soukromí aj. nebo v případě ochrany národní bezpečnosti, veřejného zdraví aj., které jsou součástí veřejných statků.

Podle ruského Velkého právního slovníku (Sucharev, Krutskich, Suchareva 2003) je svoboda slova jedno ze základních práv člověka, které umožňuje sdělovat veřejně svůj názor na určitou věc. Zároveň ale stát může toto právo omezovat v souladu s ostatními zákony, např. o zachování státního tajemství, náboženské či rasové nenávisti apod. Seznam všech těchto zákonů a omezení, které mají vliv na svobodu projevu, může být změněn v době války nebo při změně ideologického režimu.

Dnes jsou práva ruských masmédií stanovena v legislativě pod názvem Закон о СМИ (Закон Российской Федерации «О средствах массовой информации»). Masmédia jsou dle tohoto zákona povinna být zaregistrována. Zákony týkající se cenzury tisku byly zavedeny také dříve, ale výše uvedený zákon je platný dodnes s některými změnami. Původně byl tento zákon přijat na základě autorských projektů J. M. Baturyna,

M. A. Fedotova и V. L. Entina. Projekt byl následně přijat sovětskou vládou a podepsán tehdejším prezidentem Borisem Jelcinem 27. 12. 1991 (Рихтер 2002). Zákon vstoupil v platnost 14. 2. 1992. K dnešnímu dni má zákon 7 hlav a 62 článků.

Praktická část

2 Cenzura v praxi

V této kapitole se budeme věnovat cenzurovanému textu z Nové Gazety. Jako první uvedu zákony, které garantují svobodu slova v Ruské federaci. Společně s nimi uvedu také trestní zákoník Ruské federace a Úmluvu o lidských právech, které se rovněž týkají svobody slova z právního hlediska, a zmíním Svaz novinářů, který se stará o zájmy ruských novinářů. Poté bude následovat analýza cenzurovaného textu, ve které se budu snažit vyvrátit nebo naopak obhájit cenzuru článku z Nové Gazety.

2.1 Cenzura v zákonech a Svaz novinářů Ruské federace

Svobodu slova v Ruské federaci garantuje a zastřešuje Ústava Ruské federace a definuje tento pojem jako právo svobodně hledat, získávat, předávat, uvádět a rozšiřovat informace jakýmkoliv způsobem dle zákona. V ústavě tento zákon lze nalézt v paragrafu č. 29, který uvádí (Конституция Российской Федерации 1993):

1. „Каждому гарантируется свобода мысли и слова.“
2. „Не допускаются пропаганда или агитация, возбуждающие социальную, расовую, национальную или религиозную ненависть и вражду. Запрещается пропаганда социального, расового, национального, религиозного или языкового превосходства.“
3. „Никто не может быть принуждён к выражению своих мнений и убеждений или отказу от них.“
4. „Каждый имеет право свободно искать, получать, передавать, производить и распространять информацию любым законным способом. Перечень сведений, составляющих государственную тайну, определяется федеральным законом.“
5. „Гарантируется свобода массовой информации. Цензура запрещается.“

Z výše odcitovaných údajů je zřejmé, nebo se alespoň uvádí v bodě 5., že svoboda médií je garantována a cenzura je zakázána. V bodě 4. je ale uvedeno, že existuje jistý seznam státních tajemství, která v médiích nesmějí být uvedena. Nicméně kromě těchto výše uvedených výňatků z ruské ústavy, které se dotýkají svobody slova, je rovněž důležitý paragraf č. 55 bod 3., ve kterém je uvedeno: „Права и свободы человека и гражданина могут быть ограничены федеральным законом только в той мере, в какой это необходимо в целях защиты основ конституционного строя, нравственности, здоровья, прав и законных интересов других лиц, обеспечения обороны страны и безопасности государства.“ Z této části ústavy jasně vyplývá, že lidská práva a svoboda člověka mohou být do jisté míry omezeny zákonem v případě ochrany ústavního pořádku, zdraví a práv ostatních osob, ale také v případě potřeby ochránit zájmy jiných třetích osob. Kromě těchto bodů v ústavě Ruské federace je možné najít i další, které se týkají svobodného projevu v masmédiích. Například se nepřipouští urážka náboženství, urážka na cti nebo lživá informace rozšiřovaná o komkoliv, rozšiřování osobní informace bez osobního souhlasu nebo propaganda politických činitelů a homosexuality.

Rovněž trestní zákoník Ruské federace hraje určitou roli v oblasti svobody slova. V paragrafu 280 Trestního zákona je totiž uvedeno, že se nepřipouští veřejné výzvy k extremistickým činnostem, konkrétně ty, které by mohly vyvolat násilné změny ústavního aparátu nebo narušit teritoriální celistvost Ruské federace. *Кодекс об административных правонарушениях* zase uvádí (*Кодекс об административных правонарушениях* 2014) ve svém bodě 20. 29, že rozšiřování masové informace uvedené ve federálním seznamu extremistických materiálů je trestné.

Dalším zákonem, který taktéž stanovuje práva svobody slova, je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod od Rady Evropy, kterou Ruská federace přijala 30. března v roce 1998 a v ruské ústavě se nachází v paragrafu č. 10, který obsahuje následující (Центр европейского права 2015):

1. „Каждый имеет право свободно выражать своё мнение. Это право включает свободу придерживаться своего мнения и свободу получать и распространять информацию и идеи без какого-либо вмешательства со стороны публичных властей и независимо от государственных границ.

Настоящая статья не препятствует государствам осуществлять лицензирование радиовещательных, телевизионных или кинематографических предприятий.“

2. „Осуществление этих свобод, налагающее обязанности и ответственность, может быть сопряжено с определёнными формальностями, условиями, ограничениями или санкциями, которые предусмотрены законом и необходимы в демократическом обществе в интересах национальной безопасности, территориальной целостности или общественного порядка, в целях предотвращения беспорядков или преступлений, для охраны здоровья и нравственности, защиты репутации или прав других лиц, предотвращения разглашения информации, полученной конфиденциально, или обеспечения авторитета и беспристрастности правосудия.“

Bod 1. obsahuje kromě svobody projevu také to, že každý občan má právo získávat a rozšiřovat informace, aniž by mu v tom veřejná moc mohla jakkoliv zabránit. V závěru je ale uvedeno, že tento článek nebrání státům zavést licenci pro televizní nebo filmové společnosti. V bodu 2. si následně můžeme povšimnout, že svoboda projevu ale musí podléhat určitým pravidlům, podmínkám, omezením nebo sankcím, které jsou stanoveny zákonem v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti, předcházení nepokojům nebo trestným činům aj.

Zájmy ruských novinářů v této oblasti reprezentuje Союз журналистов России. Jedná se o nepolitické občanské sdružení v čele s generálním ředitelem Vsevolodem Bogdanovem. Spolek vznikl roku 1918 v době I. sjezdu sovětských novinářů a dnes má přes 100 tisíc členů a ti jsou segmentováni do oddělení podle krajů. Cíle tohoto spolku jsou stanovené v jejich řádu v bodech 2. 1. 1. – 2. 1. 19. a dle mého názoru nejdůležitějším bodem, který se týká cenzury, je z výše uvedených bod 2.1.6. „поддержка независимости и плюрализма средств массовой информации; противодействие любым попыткам установления прямой или косвенной цензуры“, který je proti přímé nebo nepřímé cenzuře (odkaz na zdroj mi tady chybí). V rámci spolku *Союз журналистов России* vznikla nezávislá nevládní organizace *Общественная коллегия по жалобам на прессу*, která má za úkol řešit konfliktní situace v novinářské oblasti.

2.2 Je cenzura článku z Nové gazety relevantní?

Opoziční tisk Novaja Gazeta na své webové stránce zveřejnil 10. září 2014 článek s názvem „Если мы не Запад, то кто мы?“ jehož autorkou je Julija Latynina. Autorka se v článku snaží objasnit nebo najít pozici současného Ruska z hlediska kulturního kontextu. Federální službě pro dozor v oblasti telekomunikací, informačních technologií a masmédií (rus. zkrat. Роскомнадзор) se ale tento článek nelíbil pro jeho extremistické názory, a proto článek následně rozhodla cenzurovat. Newsru.com, internetové noviny, uvádí (Newsru.com 2014), že Роскомнадзор nejprve zaslal redakci upozornění o porušení zákona О противодействии экстремистской деятельности. Úřady požadovaly, aby redakce do 10 dnů článek stáhla nebo změnila a následně informovala o změně Роскомнадзор.

Pokud se dnes podíváme na internetovou stránku, na které je článek zveřejněn a cenzurován, můžeme vidět dva černě zvýrazněné odstavce, jež čtenáři neumožní plnohodnotnou a objektivní četbu. Sergej Mukchamed jako jeden z ruských bloggerů uvedl v našem rozhovoru (příloha č. 7), že snaha cokoliv schovat, tedy cenzurovat v internetové sféře je jen pobídka k tomu, aby se naopak informace o to více šířila. Následně byl Sergej schopen cenzurované části textu dohledat na ruském internetu.

Роскомнадзор se ve svém oficiálním veřejném prohlášení odvolává na zákon О противодействии экстремистской деятельности, z důvodu kterého byla cenzura na tento článek uvalena. Роскомнадзор považuje tyto části textu za radikální a extremistické: "российские официальные власти, депутаты ... открыли существование особой «русской культуры», которая противостоит европейской бездуховности....Ничего нового они, собственно, не выдумали. Еще Гитлер в «Майн Кампф» противопоставлял суровую нордическую культуру текущему европейскому разврату и бездуховности. Это обычный прием фашизма: под предлогом освобождения нации от «чуждой культуры» освободить ее от всякой культуры вообще и погрузить во времена и привычки варварства“; „Только три современные развитые нации - евреи, китайцы и индийцы - могут претендовать на тысячелетнюю автохтонность культур. Все остальные - привой, помесь, грязнокровки.“ (příloha č. 2)

Autorka dle mého názoru přirovnává rozhodnutí a postavení současných ruských politiků k Adolfu Hitlerovi a jeho myšlenkám, které uvedl ve své knize. Tím, jak sama uvádí, nikdo z ruské politické společnosti „nevymyslel nic nového“ a praktikuje tytéž myšlenky v současné době. Také by se dalo z prvních řádků, které Роскомнадзор shledal zavádějícími, vyčíst, že ruské úřady vyzdvihují ruskou kulturu nad ostatní kultury a kromě toho ruská kultura je opozicí kultuře evropské.

Slovní spojení, které by se z mého pohledu zdálo být nacistickým a nevraživým vůči ostatním národům je „европейская бездуховность“, které může být urážející pro evropské obyvatelstvo. Pod pojmem *бездуховность* si osobně představím někoho, kdo ztratil víru a všechny své životní a morální hodnoty. Pro porovnání s odborným výkladem, který se týká tohoto slova, můžeme např. uvést názor B. C. Berukova (Беруков 2000), který uvádí, že se jedná o vlastnost člověka, který je v rozporu se zákony přírody, společnosti a etickými dogmaty. Samotná *бездуховность* je podle něj krize ducha a tím i krize člověka, která způsobuje emocionální hrubost, sobectví a neschopnost rozlišit dobro od zla. V knize *Энциклопедический словарь по психологии и педагогике* (2013) můžeme najít, že termín *бездуховность* se vztahuje k člověku, jenž nemá žádné vysoké duchovní principy a cíle s ideály, čímž se následně stává lehkomyšlným. Po tom, co jsme si tento termín jasně určili, můžeme říci z mechanického hlediska, že autorka se na jednu stranu dopouští urážky evropské populace skrze nadřazenost, pokud bychom *бездуховность* považovali za vlastnost, která činí jinou populaci méněcennou, ale vzhledem ke kontextu celé věty můžeme na druhou stranu uvést, že je v tomto termínu jistá ironie vůči ruským poslancům, kteří takto na evropskou kulturu podle autorky nahlízejí.

V části, kde Julija Latynina uvádí příklad fašismu na tom faktu, kdy někdo osvobodí národ od „cizí kultury“, jsou dle mého názoru viditelné určité spojitosti s aktem Ruska, když ruští vojáci vpadli na Krym a pak následně po referendu byl Krym přičleněn k Ruské federaci. Můžeme se domnívat, že autorka tímto míří na Rusko, které se možná snažilo místní obyvatelstvo Krymu „osvobodit od cizí kultury“, aby nebylo ovlivněno jakoukoliv další kulturou. Vzhledem k tomu, jak velká propaganda je viditelná na ruském internetu od článků až po video s názvem „Я оккупант“, můžeme usoudit, že propaganda v současném Rusku hraje určitou roli. Zároveň autorka uvádí, že kromě „osvobození od cizí kultury“ je příkladem fašismu vrátit danou kulturu zpět v čase

a uvrhnout ji do takového stavu, ve kterém se zvyky barbarství stanou normou.

Na poslední větu, se kterou Роскомнадзор rovněž nesouhlasí, je třeba se dívat s nadhledem. Je samozřejmě možné přijmout tento fakt o národnostech, který autorka uvedla, jako oslavu třech vyvolených národností, jejichž kořeny sahají do samých počátků lidstva, a proto by mohly mít právo na svou vlastní kulturu. Obávám se ale, že v tomto případě, kdy autorka se v celém článku nesnaží napadnout jakýkoliv národ, ba naopak upozorňuje na to, že ze strany Ruska může docházet k extremistickým činům např. v souvislosti se situací na Ukrajině, nelze tento její názor shledávat extremistickým.

Po této cenzurované větě se v textu nachází výčet ostatních kultur jako příklady, jež byly ovlivněny druhou kulturou, z čehož následně autorka vyvozuje, že není možné najít „ryze ruskou kulturu“ nebo „ryze pruskou kulturu“ a další. Vzhledem k tomuto faktu nelze považovat cenzurovanou větu dle mého mínění za extremistickou, protože pokud se podíváme na článek jako na celek, přesněji na odstavce, které pojednávají o tom, odkud vzešly jednotlivé kultury, nemůžeme tuto větu považovat za protizákonnou. Pokud by ale cenzurovaná věta byla sloganem, heslem nebo by nebyla součástí celistvého článku, bylo by možné považovat tento názor za extremistický a následně jej cenzurovat.

2.3 Shrnutí

Roskomnadzor ve svém upozornění, které zaslal do redakce Novaja Gazeta, uvádí, že autorka se dopustila přestupku, a to tím, že porušila zákon „О противодействии экстремистской деятельности“. V této podkapitole 2. 2 ale bylo poukázáno, že nelze považovat části textu, které byly cenzurovány, za extremistické, protože v kontextu celého textu jako extremistické nevyznívají. Vzhledem k tomu, že článek je po cenzuře ne zcela pochopitelným pro čtenáře, a poslední větu, kterou Roskomnadzor shledal za nezákonnou, považuji za klíčovou k posledním odstavcům, si myslím, že pokud by Roskomnadzor opravdu chtěl vymýtět nacistické, fašistické urážky a celkově extremistické názory v tomto článku, které by mohly ve veřejném mínění vyvolat jistou vlnu odporu vůči komukoliv, měl by článek cenzurovat celý. Důvodem, proč článek nebyl celý navrhnout k cenzuře, je dle mého názoru to, že našťástí Roskomnadzor analyzoval článek jen povrchně, jak je běžné, a proto uvedl části textu, které se vyloženě dotýkají zákona, a požadoval, aby tyto části byly změněny nebo

přeformulovány. Naproti tomu čtenář, který je schopen číst mezi řádky a analyzovat text se svými vlastními názory, je schopen objektivnějšího pohledu na uvedený článek.

Na webovém portálu kolegia Svazu ruských novinářů je možné dohledat veškeré stížnosti, které kolegium obdrželo. Při hledání na jejich stránce bylo možné najít pouze informaci, která uváděla, že Roskomnadzor upozornil redakci Novaja Gazeta na extremistický charakter jednotlivých částí textu a je rozhodnuto podat žalobu k soudu, jenž je povinen do 12 měsíců vynést rozsudek. Redakce Nové Gazety měla 10 dní na to, aby požadavkům Roskomnadzoru vyhověla a měla následně informovat úřady o svých změnách v článku. Novaja Gazeta se rozhodla, že části, které Roskomnadzor považuje za protizákonné, začerní a tím zabrání šíření této informace. Roskomnadzor s tímto řešením zřejmě souhlasil, protože v ruských médiích není dohledatelná jakákoliv další reakce Roskomnadzoru na toto řešení, ke kterému přistoupila redakce Nové Gazety. Snaha Roskomnadzoru zcenzurovat text v Nové Gazetě se sice povedla, ale dle mého soudu je bezúčelná, když si kdokoliv cenzurovaný text může dohledat jak z oficiální zprávy od Roskomnadzoru na jejich oficiálních webových stránkách, tak z ruského internetu.

3 Svoboda slova z jednotlivých pohledů

V této kapitole uvedu názory na současný stav svobody slova v Ruské federaci jak z pozice české válečné novinářky Petry Procházkové, tak z pohledu Zakhara Prilepina, dlouholetého Putinova opozičníka. Kromě těchto názorů zde zmíním i názory jiných osob, které jsem během svého výzkumu získala jak z osobních rozhovorů s Rusy, tak z českých periodik. Tyto názory na svobodu slova v Ruské federaci považuji za klíčové k tomu, abych byla schopná ve své bakalářské diplomové práci prokázat, jak velká nebo malá je svoboda slova v Rusku.

3.1 Svoboda slova v Ruské federaci z pohledu Petry Procházkové

Vzhledem k společenské a vojenské situaci, která se nyní odehrává už více než rok na území Ruské federace a Ukrajiny, považuji za nutné uvést novinářku a zároveň humanitární pracovníci Petru Procházkovou. Ta v současné době píše své zprávy z Ukrajiny pro Lidové noviny a zároveň také zveřejňuje články na webové stránce Lidovky.cz. Petra Procházková má v oblasti vojenské publicistiky cenné zkušenosti z dob čechenské války, které se účastnila coby novinářka, a následně v Grozném založila domov pro opuštěné děti, které přišly o všechny blízké ve válce. Několik let žila v tehdejších Rusku, než byla za své zprávy vyhoštěna na příkaz Putina a další vstup na území Ruské federace jí byl odepřen. Její zájem o vojenskou publicistiku se později přesunul na území Afghánistánu. Petra Procházková vydala několik publikací, které pojednávají o válce v Čechensku a v Afghánistánu. Za její nejvěrohodnější autobiografii považuji knihu *Novinářka na Divokém východě*, ve které odpovídala jak na osobní otázky, tak i na otázky týkající se tehdejší čechenské situace, ze které si dle mého názoru i odnesla prvotní pohled na svobodu slova v Rusku, a to ze situace, kdy hlavní město Čechenska bylo bombardováno ruskými vojáky a na tehdejších ruských televizních kanálech se vysílalo, že město si Čechenci bombardují sami.

Petra Procházková v jedné ze svých diskuzí v roce 2000 uvedla, že Putin si jako jeden z prvních kroků svého vládnutí začal podřizovat média. „Po zahraničních novinářích se ale hůř šlape, proto udělal seznam 56 lidí, které nechal vyhostit.“ (Procházková 2011). Následně uvádí, že mezi 56 vyhoštěnými nebyl žádný novinář

ze západu. Zřejmě proto, aby si Putin nerozházel vztahy s ostatními západními zeměmi. V době, kdy vznikala tato diskuze, Petra Procházková také uvedla, že jediná informační oblast, která není Putinem ovládána, je ruský internet.

O několik let později ale Petra Procházková zveřejňuje v Lidových novinách článek s názvem „Ukrajínští blogeri vedou válku“ (Procházková 2015; 6). Jedná se o článek, ve kterém novinářka poukazuje na fakt, že v internetovém prostředí, především na webových stránkách typu blogů, je najednou tolik zpráv o pádu malajsijského letadla a o vojenské situaci na Ukrajině, že není možné se v nich vyznat, natož si udělat pravdivý a reálný obraz. Celou situaci Petra Procházková označila za kyberválku, která má za hlavní cíl zmást společnost do takové míry, kdy lidé nebudou vědět, čemu mohou ve výsledku věřit. Nezávisle na této zprávě od Petry Procházkové analytik Jan Macháček na webových stránkách Českého rozhlasu ve svém článku „Jak čelit ruské propagandě“ (Macháček 2015) uvádí, že v dnešní době, kdy se informace šíří skoro rychlostí světla, je opravdu těžké zabránit tomu, aby došlo k dezinformacím, které se dnes v případě Ruska stávají vojenskou zbraní.

3.2 Svoboda slova v Ruské federaci z pohledu Zakhara Prilepina

Zakhar Prilepin je ruský spisovatel, publicista a člen Nacionální bolševické strany Ruska. Sám v rozhovoru pro Literární noviny (Mrázek 2014) uvádí, že byl 15 let pronásledovaným opozičním Putina. V současné době je generálním ředitelem hromadného sdělovacího prostředku Novaja Gazeta, která je rovněž opozičním periodikem, a také je Prilepin šéfredaktorem serveru Svobodný tisk. Aktivně píše články na svůj blog s doménou livejournal.com, která je v Rusku velice rozšířena mezi blogery, kteří jsou zároveň mnohdy publicisty či spisovateli. Prilepin je jedním z publicistů, který se vydal na Ukrajinu, aby viděl situaci vlastníma očima. Podle Literárních novin o této zkušenosti napsal článek „Příměří – je to podvod“ a následně Komsomolskaja pravda opublikovala jeho zápisky z cest po Ukrajině.

V rozhovoru, který jsem vedla s Zakharem Prilepinem (příloha č. 7), sám říká, že se nikdy s cenzurou nesetkal a uvádí, že jestli píše publicistický článek o Rusku nebo o vládě, může jej zveřejnit kdekoliv chce, jak ve státním sdělovacím prostředku, tak v nestátním. V případě, že by psal antiliberální publicistický článek, je možné, že by

liberální cenzura, stejně jako státní cenzura, mohla článek zakázat nebo omezit. Následně Prilepin zmiňuje, že on osobně tyto články publikuje v jiných sdělovacích prostředcích. Na závěr sděluje myšlenku, že svoboda slova v masmédiích je pouze otázkou výběru sdělovacího prostředku, ve kterém chce autor své články publikovat. V rozhovoru po Literární noviny (Mrázek 2014) Prilepin říká, že „svoboda psát o těch nejpálčivějších otázkách současného světa je v Rusku ještě pořád větší než třeba v Anglii nebo ve Francii. Ano, jiná věc jsou problémy spojené se žurnalistikou a odhalováním korupčních schémat – to je něco jiného a tam jde o život.“

V reakci na článek od Petry Procházkové o kyberválce Prilepin uvedl, že Rusko naopak v tomto směru internet využívá pomálu a že množství lživých informací, které se snaží na Rusko uvalit ostatní masmédiá ze zahraničí, není srovnatelné s informacemi, které by mělo Rusko podle Petry Procházkové zveřejňovat. Jako příklad uvádí Prilepin situaci s malajsijským boeingem a sám dodává, že po pádu letadla desítky evropských novin prezentovali tuto zprávu s titulkem „*Putin zabil naše děti*“ a přitom nikdo nevěděl, kdo je viníkem této letecké havárie.

3.3 Svoboda slova podle Sergeje Mukhamedova, Sergeje Kuzněcova a periodik

Sergej Mukhamedov je jedním z ruských blogerů, a jak uvádí on sám na svém osobním profilu na bloggerské doméně livejournal.com, nepovažuje se ani za publicistu ani za fotografa. V našem společném rozhovoru zmínil, že se s cenzurou osobně nesetkal a snad proto, že nepíše o politice. V reakci na článek od Petry Procházkové zmiňuje, že ačkoliv je kyberválka informací možná, nikdo nemůže být nucen ke čtení těchto informací a je zcela na každém z nás, co si chceme přečíst.

Sergej Kuzněcov je současný ruský spisovatel a bývalý publicista, který pomohl založit několik internetových masmédií. Časopisu Reflex poskytl rozhovor o své nové knize a zároveň uvedl (Kuzněcov 2014; 52) svůj názor na Putinovu vládu nad médii. Sám uvádí, že ruské úřady kontrolují jak celé televizní vysílání, tak i zprávy z tisku. Za opoziční noviny, které se staví proti této kontrole, označil Vedomosti a opoziční tisk Novaja Gazeta. Jako praktický příklad kontroly Sergej uvádí jaro minulého roku, kdy Putin uzavřel několik opozičních internetových medií, mezi nimiž byl například deník

Grani.ru, který byl zablokovan na příkaz Putina z extremistických důvodů. Jinou cestou proběhly změny v nezávislé redakci nejčtenější webové stránky Lenta.ru, kdy proputinovský podnikatel Alexandr Mamut odvolal šéfredaktorku Galinu Timčenkovou s polovinou redakce opět z extremistických příčin. Záhy na to, na protest proti cenzuře, odešel zbytek redakce a dnes píše na jiný informační portál, který se nachází mimo ruský internet. Mimo to nejde opomenout web Navalny.ru, který se v době rušení webových médií rovněž potýkal s problémy úřadů a jehož vlastníkem je politik a opozičník Putina Alexej Navalný.

Časopis Reflex také na své webové stránce zveřejnil zprávu o cenzurovaných webových stránkách v ruském internetu (ČTK Reflex 2014). Autor zde mluví o 45 000 internetových adresách a 317 blogových internetových stránkách, které nechal Roskomnadzor uzavřít. I přestože se liberální veřejnost spolu s ochránci občanských práv bránila zákonu, který se týkal cenzury na internetu, ruské úřady tento zákon v dubnu 2013 schválily a dnes byl zákon znovu přepracován a zpřísněn, a to z hlediska extremistického vlivu. Jak uvádí autor tohoto článku, podle kritiků jde o porušení demokratických práv opozice.

Z pohledu redaktora novin Novaja Gazeta Vitalije Jarošenka, který poskytl českým internetovým novinám idnes.cz rozhovor, je cenzura potlačena propagandou Putina, obzvláště nyní v době války na Ukrajině. Redaktor uvádí, že Putin se po svém zvolení v roce 2000 zaměřil na televizi, protože si uvědomil, že televize byla klíčem k jeho úspěchu, a proto bylo zapotřebí, aby televize nebyla později tím, kdo jej zase svrhne. Od roku 2000 prošly televizní kanály velkými změnami, od vedení až po druh sdělované informace. Vzhledem k tomu, že značná část ruské populace sleduje především první kanál NTV, je Rusko podle redaktora Jarošenka televizní zemí a snad možná proto může vycházet opoziční tisk a opoziční rádio Echo může vysílat. Názor Jarošenka o tom, že Rusko je televizní stranou, není mylný. Dokazuje to výzkum Denise Volkova a Stěpana Gončarova na webových stránkách Levada.ru (Волков, Гончаров 2014; 2), který uvádí, že obyvatelé Ruské federace v roce 2014 získávají informace 93 % z televizního vysílání a v 42 % z internetu.

3.4 Jak vidí svobodu slova obyvatelé Ruské federace podle průzkumů

Podle ankety FOM (Фонд Общественное Мнение) (ФОМ 2000), který dělal v roce 2000 průzkum mezi obyvateli Ruské federace, si 31 % respondentů myslí, že svoboda slova je v Rusku omezena, a 12 % respondentů zastává názor, že svoboda slova v jejich zemi není vůbec žádná. Zajímavým faktem je, že 42 % Rusů uvedlo, že stát by měl svobodu slova omezovat, a 33 % Rusů s touto myšlenkou nesouhlasilo. Mezi respondenty FOM byli také experti, kteří se zabývají problematikou svobody slova, a 66 % z nich uvedlo, že v Ruské federaci svoboda slova je.

Ve stejném roce provedla analýzu veřejného mínění také Levada.ru (Левада - Центр 2005) a ta zjistila, že 30 % Rusů si myslí, že úřady Ruské federace spolu se svobodou slova omezují také nezávislá masmédiá. Tuto stejnou anketu provedla Levada.ru rovněž v roce 2005 a zjistila, že počet těchto lidí se snížil na 27%. Jak uvádí tento průzkum, mezi lidmi, kteří si myslí, že ruské úřady značně omezují masmédiá, můžeme najít studenty a lidi s vyšším vzděláním společně se staršími lidmi okolo 55 let.

V roce 2010 se touto problematikou zabývala také organizace DW-Trend a na svých webových stránkách uvádí (Кобяков 2010), že více než 30 % respondentů si myslí, že svoboda slova je v Ruské federaci omezena. Menší část dotazovaných (11 %) si myslí, že v případě projevu názoru je jejich život v ohrožení a 10 % tvrdí, že v Rusku svoboda slova vůbec není. Zároveň ale třetina účastníků ankety uvádí, že situace svobodného projevu je uspokojivá. Velice zajímavou částí tohoto průzkumu jsou procentuální výsledky na otázky, které se týkaly ochrany novinářů. V odpovědích na tyto otázky si 28 % dotazovaných totiž myslí, že novináři, kteří píšou o ožehavých tématech, by měli být chráněni a 11 % respondentů požaduje, aby politici k těmto textům byly shovívavější, a šli tak příkladem občanům. Na závěr DW-Trend uvádí, že menší část obyvatelstva si přeje, aby svobodu slova společně s Evropskou unií podporovaly i západní státy a neváhaly reagovat v případě, že by svoboda slova byla v Ruské federaci omezena.

3.5 Shrnutí

Dle mého názoru je ta nejlepší doba na téma cenzurovaných textů v Rusku, a to kvůli situaci na Ukrajině, na kterou má Rusko značný vliv nejen v politickém směru, ale také v mediálním. Jak uvedla Petra Procházková a zároveň Jan Macháček, takový tok dezinformací na ruském internetu je neuvěřitelný. Vzhledem k tomu, že internet je dnes zahlcen nepravdivými informacemi, troufám si říci, že cenzura v tomto případě by neměla ani smysl, protože situace je natolik vážná, že je pouze na čtenáři, komu se rozhodne věřit. Možná ze strachu ruské úřady dnes monitorují opoziční tisk, aby zabránily jakémukoliv sdělení informace, které by mohlo převrátit dosavadní vizi např. o počátku války na Ukrajině. Vláda si velice dobře uvědomuje sílu internetu a také toho, že kromě televizního vysílání obyvatelé Ruské federace začínají sledovat více zprávy na internetu a rovněž zprávy nezávislých novin. Tato evoluce, kdy pozorovatel přechází z televizního vysílání na získávání informace z internetu, je v případě Rusů sice pomalejšího rázu, ale pro Rusko samotné je zřejmě začínající hrozbou, a proto se snaží omezovat média zákony a uzavírat webové stránky, jak jen to jde.

V případě Ruska jsou nezávislá média loutkami, které jsou korigovány Roskomnadzorem a zákony o masmédiích, protože jakékoliv zaškobrtnutí může redakci stát oprávnění pro média. Z tohoto důvodu vznikají nové mediální projekty mimo ruský internet, které se snaží prokázat pravdu a jít naproti svobodě slova, která jim byla zákonem upřena na ruské internetové půdě. Některé nezávislé deníky píší rovněž v angličtině, aby rozšířily své spektrum čtenářů a poskytly informace nejen obyvatelům Ruské federace, ale také cizincům.

Zakhar Prilepin sice uvedl, že může článek zveřejnit mimo státní deníky na cizích webových stránkách, kde ruská cenzura nemá žádnou moc, ale právě tento případný krok autora naznačuje, že cenzura v Rusku je více než viditelná a značná. Fakt, že se autor obává cenzury a raději zvolí jinou internetovou stránku pro zveřejnění svého článku, vypovídá nejen o tom, že deníky jsou stále monitorovány Roskomnadzorem, ale rovněž o tom, že samotní autoři mají strach z cenzury a následků, což se z mého pohledu přibližuje autocenzuře autora.

Vzhledem k výsledkům průzkumů veřejného mínění je zřejmé, že kromě jedné

třetiny Rusů jsou všichni přesvědčeni o tom, že svoboda slova v jejich zemi je dostatečná a neomezována. Odpovědí na to, proč si zbytek dotazovaných respondentů myslí opak, je možná propaganda putinovské vlády, kterou televizní kanály vedou podle svých nadřazených. S jistotou však ale můžeme říci, že v každém průzkumu se objevila třetina obyvatelstva, která s dosavadní situací svobody slova spokojená nebyla, a dokonce jeden z uvedených průzkumů poukázal na to, že někteří si přejí v případném boji za větší svobodu slova v Rusku pomoc od Evropy. Věřím, že postupem doby, kdy lidé začnou více čerpat zprávy z internetu a tento vývoj se dotkne také odlehlých oblastí Ruska, značná část obyvatel si uvědomí a zjistí, že svoboda slova je v případě opozičních novin a rádií ve velké míře omezována.

4 Analýza současných publicistických textů

V této kapitole uvedu několik textů, které informují o cenzuře článku v Nové Gazetě a poukážu na to, jak tato média sdělují informaci o cenzurovaném textu. Zároveň se budu snažit najít rozdíly v jejich sdělování. Levada centrum ve svém průzkumu o masmédiích v Rusku poukázala (Волков, Гончаров 2014; 7) ve výsledcích ankety na to, že nejčtenějšími novinami v Moskvě jsou Argumenty a fakty (24 %) spolu s Moskevským komsomolcem (19 %). Kromě nich můžeme zařadit mezi vyhledávané noviny také Izvestija (6 %) a z opozičního tisku Novou Gazetu (2 %).

4.1 Texty novin Argumenty a fakty, Moskevský komsomolec a Izvestija

Argumenty a fakty informovaly o cenzuře v Nové gazetě své čtenáře s titulkem (příloha č. 3) „Роскомнадзор вынес Новой газете предупреждение из-за статьи Латыниной“ a uvedl, že Roskomnadzor našel v článku výroky, které jsou protiprávní a zaslal písemné upozornění redakci Nové Gazety. Kromě oficiálních informací, jako přesný název zákona, který autorka porušuje a kdy byl článek opublikován, Argumenty a fakty dále uvádějí ironické názory šéfredaktora Nové gazety Dimitrije Muratova. Na závěr redaktor novin Argumenty a fakty uvádí, že pokud redakce Nové gazety obdrží druhé upozornění, Roskomnadzor bude mít právo obrátit se na soud a Nová Gazeta může být zbavena osvědčení o registraci.

Podobné znění článku můžeme najít v Moskevském komsomolci (příloha č. 4) s názvem „Новой газете вынесли предупреждение за экстремизм в статье Латыниной“, kde se autor kromě stejných základních informací o zaslání upozornění Roskomnadzorem odvolává na jejich oficiální upozornění, které je možné nalézt na webových stránkách Roskomnadzoru. Na konci článku redaktor cituje šéfredaktora Nové Gazety, který tvrdí, že redakce doposud žádné upozornění od Roskomnadzoru neobdržela.

Noviny Izvestija, které mají analytický a ekonomický charakter, informují o protiprávním jednání autorky Nové Gazety ve větším rozsahu než předešlé uvedené novinové články s podtitulkem (příloha č. 5) „Ведомство требует незамедлительно удалить или отредактировать статью Юлии Латыниной «Если мы не Запад, то кто

мы?»“, ve kterém dává jasně najevo co Roskomnadzor od autorky žádá. Se základními informacemi, které jsou rovněž uvedeny ve všech zmíněných článcích z jednotlivých redakcí, je i zde uvedeno, že se autorka dopustila protiprávního jednání a přesněji toho, že opublikovala extremistický text. Noviny Izvestija komentují, čeho se autorka Nové Gazety ve svém článku dopouští a také zveřejňují část jejího textu. Kromě toho redaktorka Izvestij uvádí spolu s požadavky Roskomnadzoru znění zákona, který se článku týká, a hned po této části následuje názor Andreje Tumanova, který rozhodnutí Roskomnadzoru vyvrací svým komentářem. Článek je uzavřen komentářem od Sergeje Obuchova, zástupce poslanců, který říká, že poslanci jsou lehkým objektem kritiky, což působí jako odtržení pozornosti od hlavního problému.

4.2 Text Newsru.com

Snad nejinformovanějším článkem, který případ Nové gazety s Roskomnadzorem nejlépe vystihuje, je článek z webových stránek Newsru.com, kde můžeme vidět vyčerpávající analýzu celého konfliktu. (Příloha č. 6) Už samotný název článku „В извечный спор между западниками и славянофилами вмешался Роскомнадзор, предупредив "Новую газету" за статью "Если мы не Запад, то кто мы?““ vypovídá o tom, že nejde pouze o nařízení Roskomnadzoru, který nesouhlasil s některými z názorů autorky z Nové Gazety, ale o konflikt dvou kultur, o kterých mluvil již v roce 1828-1830 sám Petr Čadaev ve svých filosofických dopisech, a už tehdy tyto spisy vyvolaly skandál a sám autor byl prohlášen za blázná, jak uvádí Newsru.com. Můžeme tedy vidět, že kromě formálních informací o tom, jak redakce obdržela upozornění o extremistické činnosti od Roskomnadzoru, autor článku na webové stránce Newsru.com se snaží o plnohodnotnější text než jen o pouhou formální zprávu, kterou jsme mohli vidět v předešlých analyzovaných článcích. Oproti ostatním článkům v tomto textu je detailněji rozebrán článek redaktorky Nové Gazety a také je uvedeno, kde přesně Roskomnadzor vidí extremistické prvky v textu. Redaktor Newsru.com uvádí, že některé části mohou znít opravdu provokativně, ale zároveň přiznává, že po zamyšlení se například nad tím, odkud vzešla ruská kultura, musí dát redaktorce Nové Gazety zapravdu. Kromě této detailní analýzy, kterou redaktor Newsru.com provádí, jsou zde uvedeny opět ironické názory šéfredaktora Nové Gazety Sergeje Muratova jako v předešlých článcích. Celou zprávu autor uzavírá informací o předešlém upozornění Roskomnadzoru, zaslaném Nové Gazetě v roce 2010 k článku „Банда, агенство, партия.

Кто такие "легальные националисты"“ a tím, jaká práva má Roskomnadzor v případě, že mu v jeho žádosti Novaja Gazeta nevyhoví.

4.3 Shrnutí

Do kapitoly 4. 1 jsem účelově zařadila texty novin, jejichž vlastníci jsou organizace nebo lidé, kteří sympatizují se současnou vládou Ruské federace. Bylo tedy možné očekávat, že tyto uvedené noviny se ke zprávě o cenzuře postaví formálně bez jakéhokoliv širšího komentáře se svým vlastním názorem a budou spíše zpravodajského charakteru. I přesto, že se zprávy zdají být téměř totožné, je možné říci, že nejformálnější cestou se k této zprávě postavil Moskovskij komsomolec, jehož článek je obsahově sice dostačující, ale pouze informativní. Stejného charakteru je článek z novin Argumenty a fakty, který kromě formálních informací z článku Moskovskij komsomolec uvádí jednu větu redaktorky Nové Gazety jako příklad jejího textu. V porovnání s těmito texty je článek od novin Izvestija značně obsáhlejší jak v uvedení delšího příkladu z textu od redaktorky Nové Gazety, tak částečným zněním zákona, na který se Roskomnadzor odvolává. Kromě toho Izvestija uvedly, na rozdíl od ostatních novin, názor Andreje Tumanova, který cenzuru vyvrací, a redaktor Izvestij celý článek ukončuje myšlenkou, že poslanci jsou objektem kritiky, což podle mého názoru je trochu mimo hlavní myšlenky celého článku a čtenář má po dočtení pocit, že cenzurovaný článek se týká poslanců, kteří jsou v závěru obětmi redaktorky z Nové Gazety.

V následující podkapitole 4. 2 můžeme vidět jasný kontrast článku z Newsru.com v porovnání s články z podkapitoly 4. 1. Nejenže Newsru.com podává vyčerpávající výpověď o tom, co vše Roskomnadzor shledal nezákonným a jaké požadavky klade Nové Gazetě, ale také uvádí, že kromě případného extremismu je tento článek spojen s dlouholetou diskuzí o dvou kulturách. Autor se snaží čtenáři předložit několik názorů od jednotlivých osob spolu se svým názorem a celý jeho článek je podle mne otevřenější jakékoliv diskuzi v porovnání s předešlými články. Kromě toho, redaktor Newsru.com dokonce píše, že redaktorka Nové Gazety uvádí pravdivé důkazy toho, že k rozvoji ruského života přidal evropská kultura svůj značný podíl, s čímž nikdo z redaktorů z předešlých článků nesympatizoval. Pro zachování objektivity je v článku podle mého názoru také to, že některé výroky redaktorky Nové Gazety mohou podle redaktora Newsru.com znít provokativně.

Pokud bychom měli vybrat, který z článků v kapitole 4. 1 je nejvíce podobný nebo se alespoň přibližuje rázu článku z Newsru.com, volila bych článek novin Izvestij, kde se sice autorka nezastává redaktorky z Nové Gazety, ale pokouší se ukázat problém ze strany jak Andreje Tumanova, zástupce Roskomnadzoru, tak ze strany Sergeje Obuchova jako zástupce poslanců.

Závěr

Z analýzy názorů ruských a českých publicistů společně s internetovými novinovými články můžu říci, že svoboda slova v Ruské federaci je v médiích značně omezována zákony, které jsou vládou postupně aktualizovány. Kontrolu nad svobodou slova v ruských médiích má v pravomoci Roskomnadzor, a pokud shledá jakoukoliv informaci za protiprávní, zašle příslušnému sdělovacímu prostředku upozornění. Vzhledem k tomu, že ruská internetová média dnes musejí mít licenci, snaží se redakce požadavkům, které Roskomnadzor uvádí ve svých upozorněních, vyhovět, aby o tuto licenci nepřišly. Častým případem je, že autoři nebo dokonce celé redakce, které s případnou cenzurou či upozorněním nesouhlasí, odcházejí z novin a vytvářejí své informační projekty na jiných webových stránkách, protože svoboda slova ve sdělovacích prostředcích pro ně není dostačující.

Po porovnání průzkumů, které vedly jednotlivé organizace, bylo prokázáno, že vždy třetina obyvatelstva Ruské federace není spokojena se svobodou slova ve své zemi. Podle procentuálního odhadu uvedeného v této práci, vyvozují, že množství populace, které by si přálo větší svobodu slova, není natolik ovlivňováno televizním vysíláním a má možnost informace z televize porovnávat s informacemi z internetu. Kontrola státu v médiích se v současné době začíná projevat v internetových informačních zdrojích, a to proto, že narůstá počet uživatelů internetu mimo oblasti velkých měst a celá populace přestává být odkázána pouze na televizní vysílání. Domnívám se, že při porovnání informací z televizního vysílání s informacemi z internetu, si čtenář dělá obrázek o tom, co je pravdivá informace, a proto požaduje větší svobodu slova. Státní kontrola nad médii přechází do internetového prostoru, aby byla zachována primární informace z televizního vysílání, protože počet ruských uživatelů internetu stále roste.

Tímto se dostáváme k samotné cenzuře a k jejímu významu. Na uvedeném příkladu cenzurovaného článku jsem objasnila, že i přes cenzuru v podobě černých bloků na internetových stránkách zmiňované redakce, si čtenář může cenzurované části dohledat. Z čehož vyplývá, že cenzura má zde bezvýznamnou funkci pro aktivního uživatele internetu, který ví, na jaké internetové stránky se obrátit, aby si text mohl dohledat.

Z analýzy mnou uvedených periodik jsem došla k závěru, že nejrelevantnější zprávou o cenzurovaném textu je článek z redakce Newsru.com, který podává vyčerpávající objasnění celé situace spojené s článkem z Nové Gazety. Ostatní uvedené články se svým obsahem a strukturou článku připomínají spíše „suché“ zprávy zpravodajského typu, ve kterých autor nemá dostatek prostoru na svůj vlastní komentář s hodnocením a jeho úkolem je pouze předat informaci. Čtenář chce, ale vědět více než pouze strohé a základní informace, a proto si myslím, že pro náročného čtenáře, který chce vidět problém z více úhlů pohledu je nejrelevantnější článek z redakce Newsru.

Závěrem bych chtěla uvést, že zvolené téma pro tuto bakalářskou diplomovou práci by se spíše hodilo jako téma pro práci diplomovou magisterského studia. Pojem svobody slova je obrovský a bylo velice těžké zvolit dílčí cíle do praktické části této práce. V případě, že bych v podobném tématu chtěla osobně dál pokračovat v magisterském studiu, bylo by dle mého názoru nezbytné v tématu práce přímo vymezit cíl a problematiku, kterou bych se zabývala. Vzhledem k mým závěrům by bylo zajímavé zmapovat současnou blogosféru a sociální sítě, ve kterých dnes značná část publicistů působí a je pro ně jistým únikem a snad půdou bez kontroly.

Резюме

Данная работа называется «Современный русский публицистический стиль и свобода слова в русских СМИ». Из названия ясно, что главной темой бакалаврской работы является изучение степени свободы слова в публицистических текстах в России. Кроме того, в работе проанализированы цензурированные публицистические тексты и периодическая литература с целью выявления источника, который содержит достаточно информации для взыскательного читателя. Данная работа состоит из двух частей - теоретической и практической.

В теоретической части рассматривается, что такое публицистический стиль. Даны определения различных авторов, которые занимаются изучением публицистического стиля. При написании данной работы мною были использованы материалы лекций «Русская стилистика» преподавателя др. Й. Капитановой, которые я посещала в зимнем семестре на третьем курсе. Я использовала несколько русских и чешских книг, посвящённых стилистике русского языка. Теоретической основой данной работы послужили такие источники, как «Изменения языка и литературы в современных русских текстах» (Gazda, Pospíšil 2007), «Функциональная стилистика русского языка» (Nedomová 2010), «Короткий доклад в современной русской и чешской публицистике: язык и тема» (Pilátová 2009). Преимущественно были использованы русские источники, как, например: «Стилистический энциклопедический словарь русского языка под редакцией М. Н. Кожинной» (Кожина 2003) и «Стилистика русского языка», которой автор В. П. Москвин (Москвин 2006).

Первая глава разделена на несколько параграфов, в которых, помимо определения публицистического стиля рассматривается язык современного русского публицистического стиля и его композиция, жанры публицистического стиля и авторское влияние на развитие современного публицистического стиля.

В параграфе «Язык современного публицистического стиля» подчеркиваю особенности лексики и тенденции в образовании новых слов и использованием журналистами англицизмов, клише и других и привожу примеры этих явлений.

Во втором параграфе разбирается композиция текста и приводится типический комплекс вводной части публицистического текста, а также рассматривается то, какую роль играет графика в надписи. Помимо этого, также говорится о том, в какой части текста следует помещать самую главную информацию и о том, что такое однослойность по мнению Г. Я. Солганика и Й. Капитановой. Далее в работе описывается, в чем отличия распределения информации по сравнению с чешским публицистическим текстом и какую роль играет в этих текстах интертекстуальность совместно с чтением между строками.

В следующем параграфе о жанрах публицистического стиля подчеркиваю как -автор и общество влияют на изменения в жанрах. В предпоследнем параграфе теоретической части занимаюсь изучением влиянием автора и привожу примеры того, как автор оказывает своё влияние при написании публицистических текстов - путем использования специфической лексики и выражения авторского отношения к передаваемой информации. В заключении теоретической части формулируются определения понятий «цензура» и «свобода слова», с целью использования в практической части и приводятся примеры законов и организаций, которые занимаются изучением или контролем цензуры и свободы слова в публицистических текстах.

Практическая часть бакалаврской работы разделена на три главы. Для ее написания были использованы законы и Конституция Российской Федерации из официального сайта Кремля и статьи из периодических изданий Reflex, Idnes.cz и Lidovky.cz.

В первой главе этой части я приводятся выдержки из законов, касающиеся свободы слова и цензуры, проводится анализ цензурованного текста. Посредством анализа показано, если цензура в случае приведённого текста имеет своё значение. Третья глава состоит из анализа высказываний известных русских и чешских публицистов, чье мнение было узнано путем проведения личного интервью, а также из статей в интернете, журналов и газет. В конце данной главы приводятся результаты нескольких опросов, которые были проведёны исследовательскими организациями в России. В последней главе работы я проводится анализ нескольких периодических изданий по их содержанию и выявляются различия

в передаче одной и той же информации разными источниками.

Я выбрала данную тему для своей бакалаврской работы, потому что считаю ее особенно актуальной ввиду современной ситуации в российской периодике. Целью данной дипломной работы было выявить степень свободы слова в российских публицистических текстах. При написании данной работы использовались такие методы как изучение вышеуказанной научной литературы и дополнительных источников по темам: публицистический стиль, публицистика и современное общество, свобода слова и личность журналиста.

По результатам исследования, свобода слова в Российской Федерации в средствах массовой информации значительно ограничена законодательством, которые правительство постепенно обновляет и расширяет сферу их влияния в интернет-пространстве. Контроль над свободой слова в российских средствах массовой информации осуществляет Роскомнадзор и уполномочен направить соответствующему СМИ предупреждение. Российские интернет-СМИ обязаны соблюдать требования данного предупреждения во избежание лишения лицензии. Зачастую несогласные с возможной цензурой авторы уходят из газет и создают свои информационные проекты на других сайтах, потому что свобода слова в традиционных СМИ не является для них достаточной. При сравнении отдельных общественных исследований, которые были проведены различными организациями, я пришла к выводу, что треть населения в России считают, что свобода слова является в их стране недостаточной.

В данной ситуации большую роль в степени свободы слова играет цензура. На приведённом примере цензурованного текста я пыталась объяснить, что, несмотря на цензуру в виде черных блоков на веб-сайте, читатель может найти цензурованные части текста в русскоязычном интернете. Поэтому я уверена, что цензура в данном случае полностью теряет свою функцию.

По результатам анализа приведённых периодических изданий очевидно, что самым релевантным текстом, который сообщает о цензуре статьи, является текст из редакции Newsru. Статья от редакции Newsru дает исчерпывающие комментарии всей ситуации связанной со статьей из Новой газеты.

Другие упомянутые статьи своим содержанием напоминают скорее сообщения информационного типа, в которых автор не имеет возможности выразить собственное мнение и его задача только передать информацию. По-моему читатель хочет знать больше, чем просто факты, и поэтому, мне кажется, что для требовательного читателя, который хочет видеть проблему с нескольких точек зрения, самой релевантной статьей является текст из редакции Newsru.

Zdroje

Česká bibliografie

BARTOŇ, Michal. Každá doba má své „libri prohibiti“. *UP Žurnál*, 2011, č. 4, s. 4-5.

BURTON, Graeme. JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: nakl. BARRISTEL & PRINCIPAL, 2001, 392 s. ISBN 80-85947-67-6.

GAZDA, Jiří. Jazyková situace ruštiny v transformující se Evropě. In: *Proměny jazyka a literatury v současných ruských textech*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 14-21. ISBN 978-80-210-4426-5.

GAZDA, Jiří. Změny v jazyce publicistiky transformačního období. In: *Proměny jazyka a literatury v současných ruských textech*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 22-30. ISBN 978-80-210-4426-5.

GERŠLOVÁ, Jana. *Vádemékum vědecké a odborné práce*. Praha: Professional Publishing, 2009, 148 s. ISBN: 978-80-7431-002-7.

KAPITÁNOVÁ, Jindřiška.: Přednášky z předmětu Stylistika, 3. ročník zimní semestr, 2014. KSR/STYL UPOL.

NEDOMOVÁ, Zdeňka. *Функциональная стилистика русского языка = (Funkční stylistika ruského jazyka)*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. Studijní texty. ISBN 978-80-7368-793-9.

PILÁTOVÁ, Jindřiška. *Krátká zpráva v současné ruské a české publicistice: jazyk a text*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. Rossica Olomucensia; 48. Monografie. ISBN 978-80-244-2278-7.

PROCHÁZKOVÁ, Petra. *Novinářka na Divokém východě*. Praha: Portál, 1998, 183 s. ISBN: 80-7178-261-0.

PROCHÁZKOVÁ, Petra. Ukrajinští blogeré vedou válku. *Lidové noviny*, 2015, č. 28 s. 6.

České internetové zdroje:

BURDOVÁ, Václava. Válečná reportérka Petra Procházková: V letadle se bojím víc než ve válce, *Ukacko.cz*. [online]. Vystaveno 08. 11. 2011 [cit. 2014-27-03]. Dostupné z: <<http://www.ukacko.cz/valecna-reporterka-petra-prochazkova-v-letadle-se-bojim-vic-nez-ve-valce>>.

ČTK. Obrovská cenzura v Rusku: stát blokuje přes 45.000 webů a 317 blogerů, *Reflex*. [online]. Vystaveno 23. 12. 2014 [cit. 2015-27-03]. Dostupné z: <<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/61143/obrovska-cenzura-v-rusku-stat-blokuje-pres-45-000-webu-a-317-blogeru.html>>.

DRAŽANOVÁ, Adéla. Proputinovská média jsou na vrcholu šílenství, říká ruský novinář, Idu.cz. [online]. Vystaveno 17. 05. 2014 [cit. 2015-27-03]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/novinar-o-stavu-medii-v-rusku-d20-zahranicni.aspx?c=A140516_162025_zahranicni_ad>.

MACHÁČEK, Jan. Jak čelit ruské propagandě, Český rozhlas. [online]. Vystaveno 17. 03. 2015 [cit. 2015-27-03]. Dostupné z: <<http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/zprava/jan-machacek-jak-celit-ruske-propagande--1467676>>.

MRÁZEK, Ondřej. Zachar Prilepin: Svoboda slova? V Rusku je větší než na Západě, *Literární noviny*. [online]. Vystaveno 11. 12. 2014 [cit. 2015-27-03]. Dostupné z: <<http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/zprava/jan-machacek-jak-celit-ruske-propagande--1467676>>.

Ruská bibliografie

БАЖЕНОВА, Е. А. Стилистические ресурсы синтаксиса (синтаксическая стилистика). In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 470-474. ISBN 5-89349-342-7.

БЕЗРУКОВА, В. С. *Основы духовной культуры* (энциклопедический словарь педагога). Екатеринбург, Академия, 2000, 937 с. ISBN: neuvedeno.

ДАВЛЕТЧИНА, С. Б. *Словарь по конфликтологии*. Улан-Удэ: издательство ВСГУТ, 2005, 100 с. ISBN 978-5-388-00652-3.

ДУСКАЕВА, Л. П. Социальная оценочность (Газетной речи). In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 396-397. ISBN 5-89349-342-7.

ДУСКАЕВА, Л. П. Языково-стилистические изменения в современных СМИ. In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 664-675. ISBN 5-89349-342-7.

КОТЮРОВА, М. П. Стилистические ресурсы лексики (лексиическая стилистика). In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 456-469. ISBN 5-89349-342-7.

МАЙДАНОВА, Л. М. Жанры публицистического стиля. In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 79-88. ISBN 5-89349-342-7.

МОСКВИН, В. П. *Стилистика русского языка*. Ростов на Дону: издательство Феникс, 2006, 630 с. ISBN 5-222-08125-7.

РИХТЕР, Андрей Георгиевич. *Правовые основы журналистики*. Москва: Издательство Московского университета, 2002, 352 с. ISBN 978-5-7974-0352-4.

СОЛГАНИК, Г. Я. Публицистический стиль. In: *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*. Москва: издательство Флинта, 2003, с. 312-315. ISBN 5-89349-342-7.

СУХАРЕВ, А. Я. *Большой юридический словарь*. Москва: ИНФРА-М, 2003, 704 с. ISBN 5-16-000169-7.

ФЕДОТОВ, М. А. Гласность и цензура: возможность сосуществования. *Советское государство и право*, 1989, В. 7., с. 80-89. ISSN 0132-0769.

ХАЗАГЕРОВ, Георгий. *Введение в русскую филологию: учебное пособие для высшей школы*. Москва: Издательство Деловая книга, 2000. ISBN 5-8868-7-083-0.

Ruské internetové zdroje

ВОЛКОВ, Денис и ГОНЧАРОВ, Степан. Российский медиа-ландшафт: телевидение, пресса, интернет, *Левада*. [электронный ресурс]. Vystaveno 2014 [cit. 2014-27-03]. Режим доступа: <<http://www.levada.ru/books/stal-dostupen-otchet-rossiiskii-media-landshaft-televidenie-pressa-internet>>.

КОБЯКОВ, Андрей. DW-Trend: Россияне неоднозначно оценивают уровень свободы слова в стране, *DW*. [электронный ресурс]. Vystaveno 18. 01. 2011 [cit. 2014-27-03]. Режим доступа: <<http://www.dw.de/dw-trend-%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B5%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%8E%D1%82-%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D1%8B-%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B2-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5/a-14765930>>.

ЛАТЫНИНА, Юлия. Если мы не Запад, то кто мы?, *Новая газета*. [электронный ресурс]. Vystaveno 09. 09. 2014 [cit. 2014-27-03]. Dostupné z: <<http://www.novayagazeta.ru/arts/65180.html>>.

ЛЕВАДА-ЦЕНТР. Россиянам нужны свободы слова, собраний и выезда за рубеж, *Левада*. [электронный ресурс]. Vystaveno 29. 08. 2002 [cit. 2014-27-03]. Режим доступа: <<http://www.levada.ru/29-08-2012/rossiyanam-nuzhny-svobody-slova-sobranii-i-vyezda-za-rubezh>>.

NEWSRU. В извечный спор между западниками и славянофилами вмешался Роскомнадзор, предупредив "Новую газету" за статью "Если мы не Запад, то кто мы?", *Newsru*. [электронный ресурс]. Vystaveno 10. 10. 2014 [cit. 2014-27-03]. Dostupné z: <<http://www.newsru.com/arch/russia/10oct2014/novaya.html>>.

Российская Федерация. *Кодекс об административных правонарушениях*. 2001, глава 20, статья 20.29 [электронный ресурс]. Vystaveno 30. 12. 2001 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <http://www.consultant.ru/popular/koap/13_21.html#p8935>.

Российская Федерация. *Конституция Российской Федерации*. 1993, статья 29, часть 1-5 [электронный ресурс]. Vystaveno 01. 01. 2009 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <<http://constitution.kremlin.ru/>>.

Российская Федерация. *Конституция Российской Федерации*. 1993, статья 55, часть 3 [электронный ресурс]. Vystaveno 01. 01. 2009 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <<http://constitution.kremlin.ru/>>.

Российская Федерация. *Уголовный кодекс*. 1996, глава 29, статья 282, часть 1. [электронный ресурс]. Vystaveno 08. 03. 2015 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <http://www.ug-kodeks.ru/ug-kodeks.ru/ugolovnij_kodeks_-_glava_29.html>.

Совет Европы. *Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод*. 1994, статья 10, часть 1-2 [электронный ресурс]. Vystaveno 01. 01. 2002 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <<http://www.echr.ru/documents/doc/2440800/2440800-002.htm>>.

Союз журналистов России. Устав общероссийской общественной организации «Союз журналистов России», *Союз журналистов*. 2008, раздел 2 [электронный ресурс]. Vystaveno 01. 01. 2008 [cit. 2015-27-03]. Режим доступа: <http://www.ruj.ru/_about/charter_russian_public_organization_quot_russian_union_of_journalists_39.php>.

ФОМ. Свобода слова, База данных ФОМ. [электронный ресурс]. Vystaveno 14. 06. 2000 [cit. 2014-27-03]. Режим доступа: <http://bd.fom.ru/report/cat/val/dd000843>>.

РИА, Новости. «Новой газете» вынесли предупреждение за экстремизм в статье Латыниной, *Московский комсомолец*. [электронный ресурс]. Vystaveno 10. 10. 2014 [cit. 2014-27-03]. Dostupné z: <http://www.mk.ru/social/2014/10/10/novoy-gazete-vynesli-preduprezhdenie-za-ekstremizm-v-state-latyninoy.html>>.

ROZKHOV, D. Роскомнадзор вынес «Новой газете» предупреждение из-за статьи Латыниной, *Аргументы и факты*. [электронный ресурс]. Vystaveno 10. 10. 2014 [cit. 2014-27-03]. Режим доступа: <<http://www.aif.ru/society/media/1358072>>.

СИВКОВА, Алина. Роскомнадзор вынес предупреждение «Новой газете» за экстремизм, *Известия*. [электронный ресурс]. Vystaveno 10. 10. 2014 [cit. 2014-27-03]. Dostupné z: <<http://izvestia.ru/news/577865#ixzz3VnnyV7Zm>>.

Пřílohy

Пříloha č. 1 - Cenzurovaný text

Уже полгода, как со времени победы Майдана

Скрыто по требованию
Роскомнадзора. Временно —
до решения суда

Цензура

В связи с этим: что же такое эта особая «русская культура»?

Русская культура, бесспорно, существует, и она дала миру великие образцы музыки, поэзии и литературы.

Проблема заключается в том, что русская культура стала великой, когда Россия стала Европой.

Чайковский родился не из балалайки, и Пушкин родился из Царскосельского Лицея, а не из сказок Арины Родионовны. Если бы культурный багаж Пушкина состоял из сказок Арины Родионовны, то его, Пушкина, не было бы. Собственно, его не было бы вообще, потому что не было бы его предка — арапа Петра Великого.

Русская культура стала великой, когда вся она — и русская наука, и русская литература, и русские музыка и живопись, от Ломоносова до Ландау, от Пушкина до Толстого, от Брюллова до Мусоргского, — стала частью западной культуры.

Более того: если бы Петр I не сделал Россию частью европейского мира, то не было бы не только Толстого—Тургенева. Не было бы и столь любимой нашими патриотами Российской империи. Ее бы просто не существовало.

Московская Русь с ее домостроем, ксенофобией, технической отсталостью и, кстати, повальным гомосексуализмом, шокировавшим западных наблюдателей, заняла бы на геополитической карте мира примерно то же положение, что древняя и отсталая Персия.

Покрачování článku z přílohy č. 1:

Нашим патриотам не пришлось бы стенать об утрате Украины: Украина была бы частью Большой Польши или Великой Литвы. Нашим патриотам не пришлось бы страдать по Крыму: в Крыму бы жили татары; Смоленск бы принадлежал полякам; газовые месторождения в Уренгое разрабатывала бы Великая Швеция, а граница с индустриальной сверхдержавой Японией, в начале XX века ударившейся в поисках природных ресурсов в бурную колонизацию, проходила бы где-нибудь по Уралу.

Именно Петр Великий привил на русский дичок европейский культурный сорт, точнее — перепривил, потому что первая прививка была сделана викингами, но потом татары срубили дерево почти под корень. Так бы и росло оно после татар — с пьянством, с опричниной, с невежеством, с пляской Федьки Басманова перед царем, которому все целуют сапог, пока он рубит головы, и с бесконечной уверенностью невежды и ханжи в собственном превосходстве, если бы не Петр.

После него мы стали носить европейское платье, после него женщины вышли из теремов, после него поэты стали сочинять «оды» и «эпитафии», великосветские хлыщии заговорили о «Венере» и «Бахусе», ученые поехали учиться в западные университеты, и после него родилось в российском дворянстве совершенно неведомое дотопе и центральное для Европы слово «честь». Дворянское слово «честь», в результате которой новые Иваны Грозные — Петр III и Павел I — получили не опричнину, а табакерку в висок.

Мне многое не нравится на современном Западе, и я часто об этом пишу, но я пишу об этом именно потому, что я ощущаю себя частью этого Запада. Пушкин писал оду об Андрее Шенье, а Лермонтов перелагал Гейне, потому что они ощущали себя частью этой культуры. Андрей Шенье был для них меньшей экзотикой, чем завоевываемый Россией исламский Кавказ. И — так же как Пушкин и Лермонтов — это ощущают миллионы наших соотечественников, которые уезжают на Запад и легко там интегрируются. Обратите внимание: русские — не арабы, не африканцы, — это та нация, которая наиболее легко интегрируется в США и в Европе, вы не слышите о русских, сидящих там десятилетиями на велфере и рассматривающих его как пособие на православный джихад.

Мне многое нравится в современном Китае: но я не собираюсь эмигрировать в Китай, и миллионы российских эмигрантов тоже уезжают не в Китай.

Покрачовани чланку з прїлоhy ч. 1:

Конечно, это круто сказать, что мы не «растленный Запад», но если мы не Запад, то кто мы?

Кто больше знаком российскому читателю: прекрасная Елена или Ян Гуйфэй? Кто для нас великий полководец: Ганнибал или Чжугэ Лян? Кто для нас основатель империи: Юлий Цезарь или Цинь Шихуанди? Классическая российская литература ссылается на Геродота или на Сымя Цяня? На «Илиаду» или на «Рамаяну»? Цитирует чаще Библию или Коран? С кем Пушкин сравнивал луну: со щитом варяжским и сыром голландским или с китайским лунным зайцем? Сколько выражений в русском языке — калька с французского, а сколько — с китайского или арабского? В гимназиях в качестве классического языка учили греческий и латынь — или язык Корана, читали «Записки о галльской войне» — или «Ши цзин»?

Да что там гимназии — выйдите на Тверскую и читайте подряд окрестные вывески. «Бар 02 Lounge, The Ritz-Carlton Moscow, Bosco, Эвалар, Инком-Недвижимость, Calzedonia, Балкан-экспресс, VM-estate, Магазин Lonsdale, салон Ортобест, «Трансмегаполис», «Универсалтур», Massimo Dutti, TJ collection, Braccialini, Адамас, Рандеву, Росбанк». Вау! Ни одного «Шивы», ни одного «Бараката», ни одной «Гуаньинь», и даже, что уже совсем удивительно, явный дефицит «Ильи Муромца», «Садко» и «Домостроя».

Посмотрите на наши рекламные щиты (вот уж что не обманывается относительно референтных для сознания символов) — и подсчитайте, чего там больше: отсылок к Западу, к Востоку или к «исконно русской старине»? Я уже долгое время этим занимаюсь, и результаты, доложу вам, удивительные. У нас даже элитные коттеджные поселки предпочитают называть «Гринфилд», «Ричмонд», «Гельвеция». И, кстати, в словосочетании «элитный коттеджный поселок» — сколько «русских», а сколько «западных» слов?

Нет сомнения, своя, русская, культура у нас была, были Перун, Дажьбог и Велес, но, положа руку на сердце: где вы видели салон женской красоты «Мокошь», и кто из читателей этого текста помнит, что Царевна-лягушка является в русских сказках не абы почему, а потому, что лягушка-роганица для славян была богиня? Да, мифы и легенды о Перуне могли развиваться в свою, оригинальную систему мира, не менее изощренную, чем греческая или китайская, — но ведь не развились, а теперь развиваться поздно.

Покрачованиј члјнку з прїлоhy ч. 1:

Тут, я думаю, огорченныј русскїй читатель вздохнет и скажет: что ж мы за такие неудачливые, у всех есть культура, и только у нас — заимствованный огрызок.

Должна успокоить читателя: это не исключение, а норма.

цензура

Скрито по требованию Роскомнадзора. Временно — до решения суда

Японская и корейская культура привиты Китаем. Римская культура была заимствованной греческой, а о «европейской» культуре нечего вообще и говорить. Сплошные заимствования. Англия — Европа, но что такое «исконная английская культура»? Культура норманнов-завоевателей? Культура покоренных ими саксов, которые, в свою очередь, отвоевали Англию у кельтов? Культура кельтов, которая к моменту саксонского завоевания была заимствованной римской? Пруссия — Европа, но что такое «исконная прусская культура»? Пруссы были языческим народом, говорящим на балтийском (как и литовцы), не на германском, языке, и их культура и язык были уничтожены Ливонским орденом, начиная с XIII века. Будем восстанавливать... или как?


Еще раз: «исконно русской» культуры не существует, как не существует «исконно прусской», «исконно британской» и даже «исконно европейской культуры». Точно так же как большинство «культурных растений» не существуют в природе и поэтому-то и являются культурными, большинство культур не являются «исконными» и только поэтому являются культурами.

Любая современная динамически развивающаяся цивилизация представляет собой пласт многовековых культурных заимствований, а «исконными культурами», начиная с XIX века, занимаются этнография и антропология. Они есть. У папуасов. Мы, слава богу, не папуасы — хотя нас усиленно пытаются ими сделать.

Под лозунгом «Возврата к великой русской культуре» в стремительно фашизирующемся обществе нам предлагают считать исконно русскими хамство, пьянство и бескультурье. Нам внушают, что исконно русское — это пить, рубить головы и брать взятки. А все остальное, мол, гнилой Запад.

Увы, в жестокости и крови нет ничего «исконно русского». Это просто дикость, которая свойственна в ее истоках любой цивилизации. Генрих VIII рубил головы своим женам, но вряд ли Дэвид Кэмерон сможет сделать то же самое и сослаться при этом на «исконные британские традиции». Все успешные цивилизации проходили через скотство и варварство. Но ни одной успешной цивилизации не придет в голову брать скотство за образец. Это в голову приходит только фашизму.

Пříloha č. 2 - Usnesení Roskomnadzoru


МИНИСТЕРСТВО СВЯЗИ
И МАССОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
**ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА
ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ СВЯЗИ,
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
И МАССОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ
(РОСКОМНАДЗОР)**
Китайгородский проезд, д. 7, стр. 2, Москва, 109074
тел.: (495) 987-68-00; факс: (495) 987-68-01, rkn.gov.ru
от 10.10.2014 № 05014-64217
На № _____ от _____

Редакции газеты
«Новая газета»

Учредителю газеты
«Новая газета»

ЗАО «ИД «Новая газета»

Потаповский пер., д. 3,
Москва, 101990

*Вход. л. НГ-226/р-2
от 10.10.2014*

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций в рамках полномочий по осуществлению государственного контроля и надзора за соблюдением законодательства Российской Федерации в сфере средств массовой информации и массовых коммуникаций установлен факт размещения в газете «Новая газета» (свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77 - 24833 от 04.07.2006) № 101 (2242) от 10.09.2014 статьи Юлии Латыниной «Если мы не Запад, то кто мы?».

Данная публикация содержит следующие высказывания:

«российские официальные власти, депутаты ... открыли существование особой «русской культуры», которая противостоит европейской бездуховности...Ничего нового они, собственно, не выдумали. Еще Гитлер в «Майн Кампф» противопоставлял суровую нордическую культуру текущему европейскому разврату и бездуховности. Это обычный прием фашизма: под предлогом освобождения нации от «чуждой культуры» освободить ее от всякой культуры вообще и погрузить во времена и привычки варварства»;

«Только три современные развитые нации — евреи, китайцы и индийцы — могут претендовать на тысячелетнюю автохтонность культур. Все остальные — привой, помесь, грязнокровки».

В соответствии со ст. 1 Федерального закона от 25.07.2002 № 114-ФЗ «О противодействии экстремистской деятельности» (далее - Федеральный закон № 114-ФЗ) возбуждение социальной, расовой, национальной или религиозной розни; пропаганда исключительности, превосходства либо неполноценности человека по признаку его социальной, расовой, национальной, религиозной или языковой принадлежности или отношения к религии; публичное заведомо ложное обвинение лица, замещающего государственную должность Российской

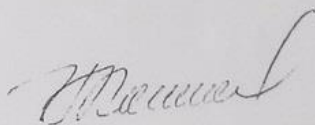
Федерации, в совершении им в период исполнения своих должностных обязанностей деяний, указанных в настоящей статье и являющихся преступлением является экстремистской деятельностью (экстремизмом).

В соответствии со ст. 11 Федерального закона № 114-ФЗ в Российской Федерации запрещаются распространение через средства массовой информации экстремистских материалов и осуществление ими экстремистской деятельности.

На основании п. 6.5 Положения о Федеральной службе по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций, утвержденного постановлением Правительства Российской Федерации от 16 марта 2009 г. № 228, Роскомнадзор вправе применять меры профилактического и пресекающего характера, направленные на недопущение нарушений юридическими лицами и гражданами обязательных требований в установленной сфере ведения Роскомнадзора и (или) ликвидацию последствий таких нарушений.

Исходя из вышеизложенного, Федеральная служба по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций в рамках своих полномочий на основании ст. 8 Федерального закона от 25.07.2002 № 114-ФЗ «О противодействии экстремистской деятельности», п. 6 ст. 10 Федерального закона от 27.07.2006 № 149-ФЗ «Об информации, информационных технологиях и о защите информации» выносит редакции и учредителю газеты «Новая газета» письменное предупреждение о недопустимости использования средства массовой информации для осуществления экстремистской деятельности.

Заместитель руководителя



М.Ю. Ксензов

Роскомнадзор вынес «Новой газете» предупреждение из-за статьи Латыниной

18:30 10/10/2014 | 2395



Dmitry Rozhkov / Commons.wikimedia.org

Роскомнадзор нашел в статье журналистки Юлии Латыниной высказывания, которые подпадают под закон «О противодействии экстремистской деятельности»

Теги: Роскомнадзор Новая Газета Юлия Латынина

Москва, 10 октября - АиФ-Москва. Роскомнадзор вынес «Новой газете» предупреждение о недопустимости использования средств массовой информации для экстремистской деятельности. Письменное предупреждение вынесено редакции и учредителю издания. Оно распространяется не только на печатную версию газеты, но и на электронную версию, сообщает [Интерфакс](#).

Роскомнадзор нашел в статье журналистки Юлии Латыниной высказывания, которые подпадают под закон «О противодействии экстремистской деятельности». На основании этого изданию было вынесено предупреждение. Статья Латыниной была опубликована в газете 10 сентября 2014 года.

«Нам внушают, что исконно русское — это пить, рубить головы и брать взятки. А все остальное, мол, гнилой Запад», - пишет Латынина в материале.

Главный редактор «Новой газеты» Дмитрий Муратов заявил, что претензии ведомства вызывают недоумение у коллег Латыниной.

«В связи с неоднократными человеконенавистническими высказываниями нашего обозревателя Юлии Латыниной редакционная коллегия приняла решение ее распять. А если серьезно, то мы не можем комментировать этот бред, мы можем над ним только смеяться», - сказал Муратов.

Отметим, что если изданию вынесут второе предупреждение, то Роскомнадзор сможет обратиться в суд с иском о лишении газеты свидетельства о регистрации.

Статья по теме

Как конфликт на Украине освещают западные СМИ?



«Новой газете» вынесли предупреждение за экстремизм в статье Латыниной



10 октября 2014 в 17:40, просмотров: 1928

Роскомнадзор вынес редакции и учредителю «Новой газеты» письменное предупреждение о недопустимости использования СМИ в экстремистских целях.

Как сообщается на сайте ведомства, Роскомнадзор предписал «Новой газете» удалить или отредактировать в течение 10 дней со дня получения предупреждения материал, «содержащий экстремистские высказывания». Ведомство уточняет, что речь идет о статье Юлии Латыниной «Если мы не Запад, то кто мы?».



В свою очередь учредитель издания отрицает, что редакция получала какие-либо предупреждения. «Никаких официальных уведомлений от Роскомнадзора в редакцию пока не поступало», — сказал главный редактор «Новой газеты» Дмитрий Муратов.

Источник: РИА Новости



🕒 10 октября 2014, 16:06 | Политика | Алена Сивкова | написать авторам

Роскомнадзор вынес предупреждение «Новой газете» за экстремизм

Комментарии  37

 Нравится  50

  8

 Твитнуть  64

 +1  0

Ведомство требует незамедлительно удалить или отредактировать статью Юлии Латыниной «Если мы не Запад, то кто мы?»

Заместитель руководителя Роскомнадзора Максим Ксензов вынес редакционному коллективу и руководителю «Новой газеты» письменное предупреждение о недопустимости размещения на страницах СМИ материалов экстремистского характера. Поводом для подобного заявления стала статья журналистки Юлии Латыниной, опубликованная 10 сентября 2014 года, под названием «Если мы не Запад, то кто мы?». В ней Латынина в свойственной ей манере допускает резкие высказывания в адрес российской власти. В частности, деятельность российских официальных властей и депутатов она сравнивает с фашистскими приемами, которые использовал Гитлер.

«Депутаты... открыли существование особой «русской культуры», противостоящей европейской бездуховности... Ничего нового они, собственно, не выдумали. Еще Гитлер в «Майн Кампф» противопоставлял суровую нордическую культуру текущему европейскому разврату и бездуховности. Это обычный прием фашизма: под предлогом освобождения нации от «чуждой культуры» освободить ее от всякой культуры вообще и погрузить во времена привычки и варварства, — пишет Латынина. — Только три современные развитые нации — евреи, китайцы и индийцы — могут претендовать на тысячелетнюю автохтонность культур. Все остальные — привой, помесь, грязнокровки».

Покраčování přílohy č. 5

Как отмечает Роскомнадзор, в соответствии со ст. 1 ФЗ №114 «О противодействии экстремистской деятельности» возбуждение социальной, расовой, национальной или религиозной розни; пропаганда исключительности, превосходства либо неполноценности человека по признаку его социальной, расовой, национальной, религиозной или языковой принадлежности, публичное заведомо ложное обвинение лица, замещающего государственную должность, в совершении им в период исполнения своих должностных обязанностей деяний, указанных в настоящей статье и являющихся преступлением, является экстремистской деятельностью. Распространение таких материалов через СМИ запрещается.

В связи с этим Роскомнадзор вынес редакции и учредителю электронного периодического издания «Новая газета» письменное предупреждение и потребовал не позднее 10 дней (с момента получения предупреждения) удалить или отредактировать данный материал и уведомить об этом Роскомнадзор.

Первый зампред комитета ГД по информполитике Андрей Туманов заявил «Известиям», что не стал бы никак реагировать на то, что журналистка «Новой газеты» сравнила действия народных избранников с действиями фашистов и Гитлера.

— Сейчас больше в ходу самоцензура у журналистов. Потом, может быть, им по шапке дадут или не дадут. Могу сказать, что на определенную категорию людей не обижаются, поэтому я бы тут даже в суд не стал подавать, — отметил он.

Секретарь ЦК КПРФ Сергей Обухов пояснил, что разжиганием ненависти к депутатам занимается не только одна «Новая газета», поэтому на резкие нападки у депутатского корпуса и общества уже выработался иммунитет.

— Депутаты очень удобный объект для битья, потому что они всегда на виду. И их постоянно критикуют, ведь депутата удобно критиковать, — говорит он. — О сравнении с фашистами скажу, что чем больше мы о них кричим, тем больше культивируем ужас, который происходил из-за них.

В извечный спор между западниками и славянофилами вмешался Роскомнадзор, предупредив "Новую газету" за статью "Если мы не Запад, то кто мы?"

время публикации: 10 октября 2014 г., 18:44

последнее обновление: 10 октября 2014 г., 18:22

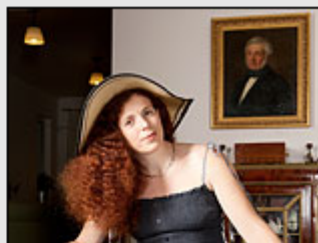


Изданию "Новая газета" было вынесено предупреждение за материал, размещенный 10 сентября 2014 года на сайте газеты. Статья журналистки Юлии Латыниной под названием "Если мы не Запад, то кто мы?", посвященная вопросу самоопределения России в культурном контексте, показалась Роскомнадзору экстремистской. Точнее, согласно заявлению ведомства, в данной публикации содержатся высказывания, которые попадают под закон "О противодействии экстремистской деятельности".

На [сайте](#) Роскомнадзора говорится: "Роскомнадзор вынес редакции и учредителю "Новой газеты" (электронному периодическому изданию и печатному изданию) письменное предупреждение о недопустимости использования средств массовой информации для осуществления экстремистской деятельности".

В связи с этим ведомство потребовало не позднее 10 дней (с момента получения предупреждения) удалить или отредактировать вызывающий нарекания материал и уведомить об этом Роскомнадзор.

В документе ведомства говорится, что в соответствии с законом "О противодействии экстремистской деятельности" возбуждение социальной, расовой, национальной или религиозной розни, пропаганда



исключительности, превосходства либо неполноценности человека по признаку его социальной, расовой, национальной, религиозной или языковой принадлежности, публичное заведомо ложное обвинение лица, замещающего государственную должность, в совершении им в период исполнения своих должностных обязанностей деяний, указанных в настоящей статье и являющихся преступлением, является экстремистской деятельностью.

- "Новой газете" уже выносили предупреждение - в 2010 году

Таким образом, Роскомнадзор посчитал, что в статье либо поднимается вопрос исключительности или неполноценности кого-либо, либо обвиняется должностное лицо. Если исходить из текста статьи, которая по содержанию представляет собой один из текстов, продолжающих двухвековую дискуссию между западниками и славянофилами о пути России, то при желании можно обнаружить и то и другое.

Начинается статья так: "Уже полгода, как со времени победы Майдана российские официальные власти, депутаты и телекомментаторы открыли существование особой "русской культуры", которая противостоит европейской бездуховности".

По мнению Латыниной, "ничего нового они не выдумали". Он приводит в пример Гитлера, который противопоставлял "суровую нордическую культуру" существовавшим в то время европейской культуре, как отмечает журналистка, "разврату и бездуховности". Латынина называет это "обычным приемом фашизма". Роскомнадзор, по всей видимости, нашел экстремизм в этих строках.

Известно, что российские власти не выносят параллелей с фашистской Германией, причем только если сравнение проводится с российской действительностью. Достаточно вспомнить [эпизод](#) с публицистом Виктором Шендеровичем, который сравнил пиар-составляющую Олимпиады в Сочи с соответствующей характеристикой Олимпиады в гитлеровское время. Тогда депутаты Госдумы фактически начали [травлю](#) и назвали высказывания журналиста "фашистскими".

Основная мысль статьи Латыниной в следующем: "Русская культура,

бесспорно, существует, и она дала миру великие образцы музыки, поэзии и литературы. Проблема заключается в том, что русская культура стала великой, когда Россия стала Европой". Далее журналистка приводит справедливые свидетельства того, что толчок к развитию российской научной и художественной мысли дала европеизация и приобщение к культурному пространству европейских стран. Также она отмечает, что России чужда, например, китайская культура.

Некоторые высказывания, возможно, звучат вызывающе без соответствующих ссылок на исследования. Например, "Московская Русь с ее домостроем, ксенофобией, технической отсталостью и, кстати, повальным гомосексуализмом, шокировавшим западных наблюдателей, заняла бы на геополитической карте мира примерно то же положение, что древняя и отсталая Персия". Однако они соответствуют полемическому характеру статьи, свойственному такого рода вопросам - о российской идентичности. Напомним, что "Философические письма" Петра Чаадаева 1828-1830 годов, с которых принято отсчитывать начало славянофильско-западнических споров, вызвали скандал, а сам автор был объявлен сумасшедшим.

Главред "Новой газеты" прокомментировал предупреждение с иронией

Главный редактор "Новой газеты" Дмитрий Муратов с иронией прокомментировал предупреждение, вынесенное изданию Роскомнадзором из-за статьи Юлии Латыниной, передает ["Дождь"](#). Он заявил, что редакция "с раскаянием отреагировала на это предупреждение". "В связи с неоднократными античеловеческими высказываниями обозревателя Юлии Латыниной редакционная коллегия "Новой газеты" приняла решение распять Юлию Латынину на рассвете. До Юлии Латыниной лично мною это мнение доведено", - сказал Муратов.

Уже серьезно он добавил, что "Новая" - это "серьезная, профессиональная газета": "Мы внимательно следим за тем, чтобы наши тексты относились к тем, которые являются гуманистическими, человеческими, законными. Я не буду комментировать решение Роскомнадзора".

"В этом материале нет никаких проблем, кроме интеллектуальной

проблемы Роскомнадзора", - подчеркнул Муратов.

"Новой газете" уже выносили предупреждение - в 2010 году

Стоит добавить, что в 2010 году Роскомнадзор уже выносил "Новой газете" [предупреждение](#). Издание его обжаловало, однако Таганский районный суд Москвы вынес [решение об отказе](#) в удовлетворении иска "с требованием признать незаконным письменное предупреждение Роскомнадзора". Тогда ведомство посчитало нарушающей закон статью "Банда, агентство, партия. Кто такие "легальные националисты".

Пресс-секретарь Роскомнадзора Вадим Амелонский, комментируя решение по статье Латыниной, заявил, что ведомство было вынуждено воспользоваться своими полномочиями и вынести предупреждение печатному и электронному изданию, которое нарушило федеральный закон, передает ["Интерфакс"](#). Он напомнил, что в случае вынесения "Новой газете" второго предупреждения, согласно законодательству, Роскомнадзор сможет обратиться в суд с иском о лишении СМИ свидетельства о регистрации.

Пříloha č. 7 – Rozhovor

Rozhovor s Prilepinym Zakharem

Rozhovor vznikl prostřednictvím Facebookového messengeru. Zkratka M označuje tazatele, značka P samotného Prilepina.

M: Здравствуйте! Меня зовут Гордана Микешова и я студенткой Университета Палацкого из Чешской республики. Моя специализация русский язык с эконимическим уклоном. Но почему я обращусь к вам...пишу бакавскую работу по теме Современный русский публицистический стиль и свобода слова в современных русских СМИ. В моей практической части бакалаврской работы Я бы хотела написать что-то о русских блогерах, если они столкнулись с законом цензуры и если их читают люди больше чем, нормальных интернет-журналов. Могли вы бы мне, пожалуйста, ответить на некоторые вопросы? Всего доброго, Гордана

P: задавайте, Гордана

M: Спасибо. Главным образом меня интересуют ваше законы цензуры СМИ и поэтому я хотела бы узнать, если вы особенно когда-то столкнулись с государственным предупреждением? Или если кому-то "изверху" не понравились ваши статьи.

P:Нет, такого не было никогда. Я никогда не сталкивался с государственной цензурой. Если я пишу злой материал о государстве и власти - я могу опубликовать его на том или ином не государственном ресурсе. Их много. Если я пишу жёсткий антилиберальный материал - в дело вступает либеральная цензура, точно такая же как государственная. Она не публикует такие материалы. И я публикую их в других СМИ. Вопрос свободы слова, в итоге - всего лишь вопрос выбора правильного СМИ. Потом я собираю все эти статьи, опубликованные в разных СМИ и издаю их отдельной книгой. И выясняется, что в антивластных СМИ и антилиберальных - я пишу про одно и то же.

М: Хорошо. И такой сложный вопрос. Сейчас если посмотрим в Интернет и хотели бы узнать, где "правда" о Майдане или о крушении малайзийского самолета (потому что, это две темы обсуждаемые более полгода) найдем несколько утверждений, правд и, может быть, здесь играет роль агитация против России или наоборот против Украине. Почему я спрашиваю. Наша публицистка, которая была в России во время чеченской войны ныне на Украине и пишет, что Россия начала пользоваться интернетом, чтобы запутать головы всем в мире. В конце она это назвала "кибервойной", вы согласны с ней? Чувствуете чего-то подобного?

Р: Россия очень мало пользуется интернетом и кибер-войной. Количество лжи, которую вываливают на Россию в мировых СМИ никак не сопоставимы с тем, что Россия делает в ответ в Интернете. Показательна ситуация с тем же Боингом - когда упал самолёт, десятки европейских журналов вышли с обложками, на которых было написано "Путин убил наших детей". Но никто не знал тогда кто же сбил Боинг! И что Россия сделала в ответ? Да ничего по сути.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Mikešová Gordana
Název katedry a fakulty:	Katedra slavistiky, Filozofická fakulta
Název diplomové práce:	Současný ruský publicistický styl a svoboda slova v ruských médiích
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Jindřiška Kapitánová, Ph.D.
Počet znaků:	92 552
Počet příloh:	6
Počet titulů použité literatury:	22
Klíčová slova:	svoboda slova, publicistický styl, cenzura

Charakteristika: Tato bakalářská práce pojednává o současném ruském publicistickém stylu a svobodě slova v ruských médiích. Analyzovala jsem materiál současné ruské publicistiky. Bakalářská práce se skládá se ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje několik podkapitol, které jsou zaměřeny všeobecně na charakteristiku publicistického stylu a na současné jazykové tendence vývoje publicistického stylu. Teoretickou část uzavírá podkapitola, která se věnuje cenzuře a svobodě slova. Praktická část je rozdělena do 3 kapitol a obsahuje analýzu cenzurovaného materiálu, analýzu názorů na svobodu slova a analýzu několika periodik pro porovnání míry svobody slova při sdělování informace.

V závěru jsou shrnuty výsledky všech analýz.

Annotation

Name and surname:	Mikešová Gordana
Name of department and faculty:	Department of Slavonic Studies, Philosophical Faculty of Palacký University Olomouc
Name of work:	Contemporary Russian journalistic style and freedom of speech in Russian media
Work leader:	Mgr. Jindřiška Kapitánová, Ph.D.
Number of symbols:	92 552
Number of supplements:	6
Number of titles of used literature:	22
Key words:	freedom of speech, journalistic style, censorship

Characteristics: The bachelor thesis deals with contemporary russian journalistic style and freedom of speech in Russian media. Russian newspaper texts are analysed. The thesis consists of two parts – theoretical and practical. There is several subchapters in the theoretical part, which are focused on definition and characteristic of journalistic style and on language of journalistic style. The theoretical part concludes subchapter dedicated censorship and freedom of speech. The practical part is divided into three chapters and contains an analysis of censored material analysis views on freedom of speech and analysis of several periodicals to compare freedom of speech while communicating information. The results of the analysis are given in the conclusion.